2024

GADA PĀRSKATS

Finanšu izlūkošanas dienests

Finanšu izlūkošanas
dienests

Saturs

IEVADS	4
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS	7
IZMAIŅAS NORMATĪVAJĀ REGULĒJUMĀ NILLTPF NOVĒRŠANAS JOMĀ	9
SVARĪGĀKIE FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA DARBĪBAS REZULTĀTI 2024. GADĀ	11
SADARBĪBA AR PARTNERIESTĀDĒM ĀRVALSTĪS	22
STRATĒĢISKĀ UN TAKTISKĀ ANALĪZE UN PĒTĪJUMI	26
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA SADARBĪBAS PLATFORMAS	32
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA DARBS UN LOMA SANKCIJU JOMĀ	38
INOVĀCIJAS UN TEHNOLOĢISKIE ATBALSTA RISINĀJUMI	47
MONEYVAL 6. KĀRTAS NOVĒRTĒJUMS	51
KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	55
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA ORGANIZĒTIE STARPTAUTISKIE PASĀKUMI	60
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA FINANŠU VADĪBA	63
PERSONĀLS UN PERSONĀLA VADĪBA	67
IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMA, RISKU UN INFORMĀCIJAS DROŠĪBAS PĀRVALDĪBA	71
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA ATTĪSTĪBA UN PLĀNI 2025. GADAM	73
SAĪSINĀJUMI	75
PIELIKUMI	78

Finanšu izlūkošanas dienests

Ievads

01

Ievads

FID 2024. gads bija jaunu izaicinājumu gads – papildus mūsu pamata darbam finanšu izlūkošanas jomā, aizvadītajā gadā iezīmējās divas svarīgas prioritātes: sankciju izpildes funkcijas centralizēšana FID paspārnē un MONEYVAL 6. kārtas novērtējums.

FID jaunās sankciju funkcijas izveide notika saskaņā ar izstrādāto plānu un bez būtiskiem sarežģījumiem. Daļa no šīs jaunās funkcijas integrācijas iekļāva sevī arī FID stratēģijas atjaunošanu, nosakot jaunu stratēģisko prioritāti: "Nodrošināt sankciju izpildi atbilstoši to mērķiem, stiprinot nacionālo un starptautisko drošību." Šodien ar pārliecību varu teikt, ka esam izveidojuši vienotu un efektīvu sankciju izpildes sistēmu, kas balstās uz ciešu sadarbību starp visām iesaistītajām iestādēm. Kopš uzsākām sankciju funkcijas pārvaldību, mums ir izdevies izveidot profesionālu komandu, izstrādāt stabilus un efektīvus procesus, kā arī nodrošināt, ka Latvija netiek izmantota sankciju apiešanai. Strādājot pie sankciju funkcijas centralizācijas FID, esam apzinājuši un analizējuši labāko praksi pasaulē, lai izveidotu savu sankciju izpildes funkcijas centralizēto modeli. Līdz ar to šobrīd esam īpaši gandarīti, ka Latvija ir kļuvusi par valsti, pie kuras vēršas ārvalstu pārstāvji, lai mācītos labāko praksi un pārņemtu mūsu pieredzi sankciju izpildes jomā.

Viena no FID funkcijām ir nodrošināt Latvijas pārstāvību dažādos ar NILLTPF novēršanas jomu saistītos starptautiskos novērtēšanas procesos, kuros tiek izvērtēta Latvijas NILLTPF novēršanas sistēma. Šīs jomas vadošais ziņojums ir MONEYVAL savstarpējās novērtēšanas ziņojums. Atbilstoši vēl 2023. gada pieņemtajiem lēmumiem, Latvija 2024. gadā kļuva par pirmo MONEYVAL jurisdikciju un pirmo FATF globālā tīkla valsti, kuras novērtēšanu uzsāka jaunajā 6. kārtā – oficiāli tas sākās pagājušā gada martā ar MONEYVAL divu dienu apmācībām Rīgā valsts pārvaldes un privātā sektora pārstāvjiem.

Latvijas finanšu sistēmas drošība ir viena no valsts prioritātēm, tieši tāpēc MONEYVAL novērtējumam tiek veltīta īpaša uzmanība un resursi. FID kā vadošā iestāde NILLTPF novēršanas jomā un MONEYVAL novērtējuma koordinators ieguldīja būtisku darbu, lai nodrošinātu visu NILLTPF novēršanas sistēmas dalībnieku gatavību novērtējumam - gada laikā esam nodrošinājuši mācības vairāk nekā 700 dalībniekiem no valsts un privātā sektora. Tāpat esam koordinējuši apjomīgo tehniskās atbilstības un efektivitātes anketu iesniegšanu, koordinējuši novērtētāju komandas klātienes divu nedēļu vizīti un intervijas ar vairāk nekā 200 pārstāvjiem no valsts un privātā sektora, lai sniegtu padziļinātu ieskatu Latvijas NILLTPF novēršanas sistēmas darbībā un uzsvēruši tās efektivitāti.

Lai arī būtisks darba apjoms jau ir paveikts, priekšā vēl daudz darāmā – gada pirmajā pusē turpināsim cieši sadarboties ar MONEYVAL ekspertiem, lai pabeigtu novērtējuma rakstiskās koordinācijas posmu. MONEYVAL ekspertu komandas secinājumi tiks prezentēti kopējā FATF/MONEYVAL plenārsēdē, kas notiks šā gada jūnijā Strasbūrā un būs vēsturiski lielākā sēde MONEYVAL pastāvēšanas laikā. Arī mums šis būs vēsturisks brīdis – saņemsim Latvijas NILLTPF novēršanas sistēmas novērtējumu, kas būs spēkā nākamos teju desmit gadus, un esmu pārliecināts, ka tas pozitīvi ietekmēs un atjaunos Latvijas starptautisko reputāciju, ļaujot piesaistīt arī drošas starptautiskās investīcijas.

Raugoties uz 2025. gadu kopumā, apzināmies, ka turpinām darboties sarežģītā un dinamiskā vidē, kuru ietekmē ģeopolitiskie notikumi, jaunās tehnoloģijas un inovatīvi finanšu produkti. Mūsu loma un spējas rūpēs par valsts, iedzīvotāju un finanšu sistēmas drošību būs izšķirīgas, lai nodrošinātu efektīvu sankciju izpildi, NILLTF novēršanu un stiprinātu starptautisko uzticību Latvijai.

TOMS PLATACIS

Finanšu izlūkošanas dienesta priekšnieks

Finanšu izlūkošanas dienests

Finanšu izlūkošanas dienesta vispārējs raksturojums

02

Finanšu izlūkošanas dienesta statuss, darbības virzieni un galvenās funkcijas

Kopš 2019. gada 1. janvāra FID ir neatkarīga, MK pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. MK institucionālo pārraudzību īsteno ar iekšlietu ministra starpniecību. Pārraudzība neattiecas uz FID noteikto uzdevumu un tiesību īstenošanu, kā arī FID iekšējās organizācijas jautājumiem, tostarp iekšējo normatīvo aktu izdošanu, uzziņas sagatavošanu un lēmumiem, kas attiecas uz nodarbinātajiem.

FID neatkarības un lēmumu pieņemšanas patstāvības principi normatīvajā regulējumā nostiprināti, ievērojot FATF rekomendācijas par finanšu izlūkošanas dienestu autonomiju un neatkarību, kas paredz, ka valstij jānodrošina, ka iestāde funkcionāli ir autonoma un neatkarīga, proti, iestādei ir tiesības neatkarīgi, bez politiskās iejaukšanās veikt savas funkcijas, tai skaitā pieņemt lēmumus, analizēt, pieprasīt un/vai nodot citām kompetentām institūcijām informāciju. Darbības neatkarības un autonomijas nozīmība ir minēta arī Egmont finanšu izlūkošanas vienību grupas hartā, informācijas apmaiņas principos un Egmont grupas dalības kritērijos.

FID GALVENĀS FUNKCIJAS, saskaņā ar NILLTPFNL, ir veikt aizdomīgu darījumu un citas saņemtās informācijas kontroli un iegūt, saņemt, reģistrēt, apstrādāt, apkopot, uzglabāt, analizēt un sniegt izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju, kuru var izmantot NILLTPF vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, kriminālprocesam vai iztiesāšanai. FID nodrošina privātās un publiskās SKG darbību, kā arī veic nacionālo NILLTPF risku novērtējumu.

Kopš 2019. gada 29. jūnija
FID ir vadošā iestāde, kuras mērķis ir novērst iespēju izmantot Latvijas finanšu sistēmu NILLTPF.

Kopš 2024. gada 1. aprīļa
FID ir kompetentā institūcija sankciju izpildes jautājumos.

FID **MISIJA**

Mēs rūpējamies par valsts un finanšu sistēmas drošību.

FID **VĪZIJA**

Cilvēkam droša un labklājīga Latvija mierpilnā pasaulē.

FID **VĒRTĪBAS**

Cilvēks, drosme, patriotisms, sadarbība.

Finanšu izlūkošanas dienests

Izmaiņas normatīvajā regulējumā NILLTPF novēršanas jomā

03

Izmaiņas normatīvajā regulējumā NILLTPF novēršanas jomā

2024. gada 1. aprīlī stājās spēkā grozījumi Sankciju likumā, kā arī 2024. gada 26. martā – MK noteikumi Nr. 184 "Starptautisko un nacionālo sankciju ierosināšanas un izpildes kārtība".

Minēto izmaiņu rezultātā, sākot no 2024. gada 1. aprīļa FID ir kļuvis par kompetento iestādi sankciju izpildes jautājumos. Papildu grozījumi Sankciju likumā stājās spēkā 2024. gada 1. novembrī, līdz ar kuriem ir ietvertas FID pilnvaras izdot vispārīgo administratīvo aktu attiecībā uz izņēmumu piemērošanu sankciju izpildē, kā arī FID tiesības pieprasīt un saņemt tā funkciju izpildei nepieciešamo informāciju no ikvienas personas, kurai ir pienākums ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas.

2024. gada 22. oktobrī stājās spēkā grozījumi NILLTPFNL, līdz ar kuriem ir noteiktas plašākas FID tiesības sniegt informāciju UKI, nodrošināta savlaicīga, nekavējoša un nepastarpināta informācijas aprite starp FID un Eiropolu, ietverts plašāks pilnvarojums veikt starptautisko informācijas apmaiņu ar ārvalstu finanšu izlūkošanas vienībām, neatkarīgi no noziedzīgā nodarījuma veida.

Ņemot vērā Sankciju likumā noteiktās FID tiesības izdot vispārīgu administratīvo aktu izņēmumu piemērošanā sankciju izpildē, FID 2024. gada 27. decembrī izdeva lēmumu "Par atļauto maksājumu noteikšanu" (FID Vispārējais saskaņojums), kas stājās spēkā 2025. gada 1. janvārī[1].

FID Vispārējā saskaņojuma mērķis ir nodrošināt, lai pret Krieviju un Baltkrieviju vērsto starptautisko sankciju ietekmē neciestu personas, pret kurām sankcijas nav vērstas, kā arī mazināt administratīvo slogu, jo īpaši noteiktu maksājumu saņēmējiem, pret kuriem nav vērstas sankcijas, un attiecīgo maksājumu saņemšanai no sankcijām pakļautām personām ir objektīvs tiesiskais pamats un nepieciešamība. FID Vispārējais saskaņojums atļauj sankcijām pakļautām personām veikt maksājumus, kas saistīti ar to pamatvajadzību vai pamata saimnieciskās darbības izdevumu nodrošināšanu atbilstoši noteiktiem maksājumu veidiem. Vienlaikus, lai nodrošinātu FID Vispārējā saskaņojuma izpildes kontroli, sankciju subjektiem un zvērinātiem tiesu izpildītājiem ir noteikts pienākums ik ceturksni iesniegt FID informāciju par maksājumiem, kas veikti saskaņā ar FID Vispārējo saskaņojumu.

FID Vispārējais saskaņojums aizvieto Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2022. gada 27. jūlija vispārējo saskaņojumu, kas bija spēkā līdz 2024. gada 31. decembrim, nodrošinot tiesisko noteiktību un nepārtrauktību sankciju izpildē.

[1] https://sankcijas.fid.gov.lv/visparejais-saskanojums-2025

Finanšu izlūkošanas dienests

Svarīgākie finanšu izlūkošanas dienesta darbības rezultāti 2024. gadā

04

Finanšu izlūkošana

Galvenā FID darbības joma ir finanšu izlūkošana.

Personas, kuras veic noziedzīgas darbības, meklē dažādus veidus, kā izmantot pasaules finanšu tirgus, lai varētu īstenot nozieguma rezultātā gūtos līdzekļus, piešķirot tiem šķietami legālu izcelsmi. Finanšu sistēmu globalizācija, brīva kapitāla plūsma un tehnoloģiju attīstība, neraugoties uz to sniegtajām priekšrocībām, vienlaikus rada arī jaunas iespējas NILL un sarežģī atbildīgo iestāžu darbu izsekot legalizācijas shēmām un saukt pie kriminālatbildības noziedzīgo nodarījumu izdarītājus.

Finanšu izlūkošanas mērķis ir izprast finanšu darījumu būtību, lai identificētu iespējamās prettiesiskās darbības, piemēram, NILL, izvairīšanos no nodokļu nomaksas, korupciju vai kādu citu noziedzīgu darbību.

Atbilstoši NILLTPFNL 50. pantam , FID pamatuzdevums ir veikt aizdomīgu darījumu un citas saņemtās informācijas kontroli, un iegūt, saņemt, reģistrēt, apstrādāt, apkopot, uzglabāt, analizēt un sniegt izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju, ko var izmantot NILLTPF vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, pirmstiesas kriminālprocesam vai iztiesāšanai.

Finanšu izlūkošanas pamatā ir trīs galvenie elementi:

1. **Kvalitatīva NILLTPFNL subjektu sniegtā informācija** – aizdomīgu darījumu ziņojumi un sliekšņa deklarācijas, NILLTPFNL 3.[1] pantā minēto personu un sadarbības iestāžu sniegtā informācija;

2. **Efektīva aizdomīgu darījumu ziņojumu un sliekšņu darījumu pārraudzība** un šo ziņojumu un citas saistītās informācijas analīze, kā arī FID īstenotie pasākumi, lai novērstu NILL, kā, piemēram, līdzekļu iesaldēšana, darījumu pārraudzība, sadarbība ar NILLTPFNL subjektiem, TAI un UKI;

3. **Kvalitatīva finanšu izlūkošanas rezultāta** (padziļināti analizētas, faktos balstītas informācijas) **nodošana TAI**, kas kalpo par pamatu kriminālprocesu uzsākšanai par identificētajiem NILL gadījumiem un citiem noziedzīgiem nodarījumiem.

[2]https://likumi.lv/ta/id/178987-noziedzigi-iegutu-lidzeklu-legalizacijas-un-terorisma-un-proliferacijas-finansesanas-noversanas-likums

Ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem un sliekšņa deklarācijas

FID mērķis ir saņemt pēc iespējas kvalitatīvākus ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem, t. sk. veicināt ziņojumu atbilstību Latvijas NILL riska profilam. Atbilstoši minētajam FID 2024. gadā publicēja 3. papildināto redakciju metodoloģiskam materiālam "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijas un pazīmes". Šajā materiālā apkopotas aktuālās NILL tipoloģijas un pazīmes, kas raksturīgas Latvijā (vai izmantojot Latvijas finanšu sistēmu) īstenotajām NILL shēmām, piemēram, par amatpersonu neizskaidrojamu labklājību, darījumiem ar virtuālo valūtu, izvairīšanos no nodokļu nomaksas un krāpšanas gadījumiem, korespondentkontu izmantošanu un citas pazīmes.

2024. gadā FID no NILLTPFNL subjektiem saņēma 5 501 ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem (par aptuveni 10 % mazāk nekā 2023. gadā) un 95 518 sliekšņa deklarācijas (par aptuveni 6 % vairāk nekā 2023. gadā). Ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaita samazinājums ir skaidrojums ar vairākiem faktoriem. Pirmkārt, vērojams no likvidējamām kredītiestādēm ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaita samazinājums. Papildus ir samazinājies no NILLTPFNL subjektiem saņemto ziņojumu skaits saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem nodokļu jomā, sankciju apiešanu, ziņu nesniegšanu un nepatiesu ziņu sniegšanu par līdzekļu piederību un patieso labuma guvēju, kā arī autonomu NILL saistīto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaits. 2024. gadā turpināja samazināties arī no NILLTPFNL subjektiem, tajā skaitā no likvidējamām kredītiestādēm, saņemto ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas skaits. Katru gadu FID aktīvi strādā, lai uzlabotu ziņojumu kvalitāti un veicinātu vienotu izpratni par aizdomīgu darījumu būtību un ziņojumu iesniegšanas procesu, regulāri organizējot atgriezeniskās saites sanāksmes ar NILLTPFNL subjektiem un UKI. Šie faktori kopumā ir ietekmējuši aizdomīgu darījumu ziņojumu skaita samazinājumu, kas atbilst FID plāniem un Latvijas riska profilam. Papildus vērojama no NILLTPFNL subjektiem saņemto ar mantiskiem noziedzīgiem nodarījumiem (galvenokārt – krāpšanu) saistīto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaita palielināšanās.

NILLTPFNL subjektu ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem un ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas skaits pa gadiem

Gads	Ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaits	T. sk. ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas skaits
2018	6617	222
2019	5264	251
2020	4833	422
2021	5715	893
2022	6384	1037
2023	6108	234
2024	5501	152

NILLTPFNL subjektu iesniegto sliekšņa deklarāciju skaits pa gadiem

Gads	Sliekšņa deklarāciju skaits
2019	1208
2020	64635
2021	62420
2022	91382
2023	90278
2024	95518

Nefinanšu sektora ziņošana

Lai veicinātu iespējamu noziedzīgu nodarījumu savlaicīgu atklāšanu un atvieglotu ziņojumu iesniegšanu nefinanšu sektora NILLTPFNL subjektiem, **FID 2024. gadā izstrādāja un ieviesa atvieglotu ziņojumu iesniegšanas kārtību.**

Jaunā nefinanšu sektora ziņojuma par aizdomīgu darbību vai darbībām veida izstrādāšanai FID organizēja īpašu fokusa grupu, kurā tika aicināti piedalīties atsevišķi nefinanšu sektora pārstāvji, kas dalījās ar savu līdzšinējo pieredzi ziņojumu iesniegšanā un sniedza vērtīgus ieteikumus procesa pilnveidošanai. Sadarbībā ar nefinanšu sektora pārstāvjiem tika izstrādāta jauna ziņojuma veida forma, nodrošinot, ka vienkāršotā kārtība ir īpaši pielāgota šim sektoram, tādējādi uzlabojot ziņošanas efektivitāti.

SARN ir ziņojuma veida ADZ (ziņojums par aizdomīgu darbību vai darbībām) paveids. SARN ziņojuma veidam ir īpaši pielāgoti lauku aizpildīšanas nosacījumi, piemēram, samazināts klasifikatoru, papildu informācijas ievades lauku un personu lomu skaits.

Salīdzinot 2023. un 2024. gada identisku periodu, nefinanšu sektora iesniegto ziņojumu skaits ir palielinājies par 42%. Kopumā ziņojumi saņemti no 75 ziņotājiem, no kuriem 55 iepriekš nebija ziņojuši FID par aizdomīgu darbību vai darbībām. Šis pieaugums skaidri apliecina, ka vienkāršotā ziņojumu forma būtiski uzlabojusi un atvieglojusi ziņojumu iesniegšanas procesu, īpaši pielāgojot to nefinanšu sektora vajadzībām.

Novērotās noziedzīgu nodarījumu tendences un tipoloģijas

Izvairīšanās no nodokļu nomaksas

Izvairīšanās no nodokļu nomaksas shēmās aizvien plaši tiek izmantotas saimniecisko darbību faktiski neveicošas ES dalībvalstīs reģistrētas juridiskas personas. Latvijas juridiskās personas deklarē ar tām faktiski nenotikušus (fiktīvus) darījumus un veic par tiem maksājumus, ar saimniecisko darbību nesaistītu izdevumu rezultātā veicot nosacītu peļņas sadali un izvairoties no nodokļu nomaksas, kā arī legalizējot noziedzīgi iegūtos līdzekļus (valsts budžetā neiemaksātos nodokļus). Tāpat kā izplatīta tipoloģija konstatēta arī uzņēmumu pāreja, likvidējot juridisko personu ar nodokļu parādiem un pārnesot tā darbiniekus un aktīvus uz jaunu juridisko personu, turpinot iepriekš veikto saimniecisko darbību.

Sankciju apiešana un pārkāpšana

2024. gadā konstatētie sankciju apiešanas un pārkāpšanas gadījumi galvenokārt saistīti ar aizliegtu preču eksportu uz Krieviju, muitas deklarācijās uzrādot precēm neatbilstošu KN (kombinētā nomenklatūra) kodu, uz kuru sankcijas neattiecas, vai veicot eksportu caur trešajām valstīm, kuras sankcijas nav noteikušas. Vienlaikus ievērojami palielinājies identificēto gadījumu skaits, kad Krievijā reģistrētām juridiskām personām tiek sniegti aizliegti pakalpojumi, kā arī kad fiziskas personas ir nodarbinātas sankcijām pakļautas fiziskas personas īpašumā vai kontrolē esošā juridiskā personā un, pildot darba pienākumus, sankciju subjektam dara pieejamus saimnieciskos resursus.

NILL

Kā pieaugoša NILL tendence jānorāda ārvalstīs reģistrēto elektronisko maksājumu iestāžu loma. Pārskata periodā identificēti vairāki gadījumi, kad ar ārvalstīs reģistrētu elektroniskās naudas iestāžu/maksājumu iestāžu (galvenokārt tādu, kas reģistrētas Lietuvā, Apvienotajā Karalistē un Beļģijā) starpniecību tiek īstenota NILL. Ar šo elektroniskās naudas iestāžu/maksājumu iestāžu starpniecību tiek īstenota krāpšanas rezultātā iegūtu NILL, kā arī tiek legalizēti organizētās noziedzības iegūtie līdzekļi. Atsevišķos gadījumos pastāv aizdomas par elektroniskās naudas iestādes/maksājumu iestādes apzinātu iesaisti un atbalsta sniegšanu NILL.

Korupcija un publiskie iepirkumi

2024. gadā identificēta NILL, kas sasaistāma ar valsts līdzekļu un ES struktūrfondu līdzekļu izkrāpšanu un piesavināšanos. Līdzekļi iegūti, sniedzot nepatiesas ziņas un dokumentus par dalībniekiem, projektu, sadarbības partneriem. Šādas krāpšanas ceļā iegūtie līdzekļi tiek legalizēti ar fiktīvu starpnieku vai fiktīvu darījumu starpniecību. Atsevišķos gadījumos konstatēta valsts amatpersonu vai iepirkumu komisijas locekļu iesaiste konkrēta uzvarētāja priekšrocību nodrošināšanā.

Kibernoziegumi, krāpšanas

Konstatētajos krāpšanas izdarīšanas veidos vērojama samērā liela dažādība – tiek veikta pikšķerēšana un telefonkrāpšanas, tajā skaitā izmantojot starptautiskus zvanu centru tīklus, uzdodoties par brokeriem, bankas, TAI darbiniekiem, tiek īstenoti biznesa e-pasta apdraudējumi, kā arī tiek izmantoti fiktīvi sludinājumi par preču pārdošanu un viltus internetveikali. Krāpšanas rezultātā noziedzīgi iegūtie līdzekļi tranzīta maksājumu veidā tiek attālināti no to sākotnējas izcelsmes vietas, kam bieži raksturīga "naudas mūļu" izmantošana, kas Latvijā savos kontos saņem no Latvijas un citu ES dalībvalstu juridiskām un fiziskām personām izkrāptus līdzekļus, pēc kā tiek veikti maksājumi vēl citām fiziskām personām, uz saviem kontiem ārvalstu maksājumu iestādēs, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem vai arī noziedzīgi iegūtie līdzekļi tiek izņemti skaidrā naudā bankomātos.

Operatīvā analīze un pasākumi NILL novēršanai

Saņemot NILLTPFNL subjekta aizdomīga darījuma ziņojumu, ar kuru uzsākta atturēšanās no darījumu veikšanas, FID piecu darba dienu laikā vai, ja nepieciešama papildu informācija, astoņu darba dienu laikā, veicot analīzi, izvērtē, vai NILLTPFNL subjekts uzsācis atturēšanos no darījuma veikšanas atbilstoši likumam un/vai konkrētajai personai noteiktais tiesību ierobežojums ir samērīgs. Tāpat šajā laika periodā FID, apvienojot NILLTPFNL subjekta informāciju, citu FID rīcībā esošu informāciju, pastāvot pamatotām aizdomām, ka notiek vai ir veikts noziedzīgs nodarījums, tajā skaitā NILLTPF vai šo noziedzīgo nodarījumu mēģinājums, lemj par līdzekļu pagaidu iesaldēšanas uzsākšanu, izdodot atbilstošu rīkojumu. FID var lemt arī par atturēšanās no darījumu veikšanas izbeigšanu, ja analīzes brīdī, izvērtējot pieejamos būtiskos lietas faktus un attiecināmos apstākļus, konstatētais nerada pamatu FID izmantot NILLTPFNL noteiktās tiesības izdot rīkojumu par līdzekļu iesaldēšanu.

Līdzekļu pagaidu iesaldēšanas rīkojuma darbības laikā FID īsteno padziļinātu operatīvo analīzi, turpinot arī papildu informācijas ieguvi no citiem NILLTPFNL subjektiem, ārvalstu dienestiem, valsts informācijas sistēmām, valsts pārvaldes iestādēm, publiskiem avotiem ar mērķi iegūt papildu faktus, kas vai nu novērsīs izvirzītās aizdomas vai gūs papildu apstiprinājumu iespējamai NILL un līdzekļu noziedzīgai izcelsmei.

Operatīvās analīzes laikā konstatējot, ka tā rīcībā esošā informācija rada pamatotas aizdomas par notikušu NILL un līdzekļu noziedzīgu izcelsmi, un gadījumā, ja izpētes laikā nav konstatēti fakti, kas šīs aizdomas novērstu, FID izdod rīkojumu par līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku un nodod informāciju kompetentās iestādes atzinuma veidā TAI vai prokuratūrai.

Shematisks finanšu izlūkošanas darbību attēlojums, kas uzsākts pēc NILLTPFNL subjekta atturēšanās ziņojuma

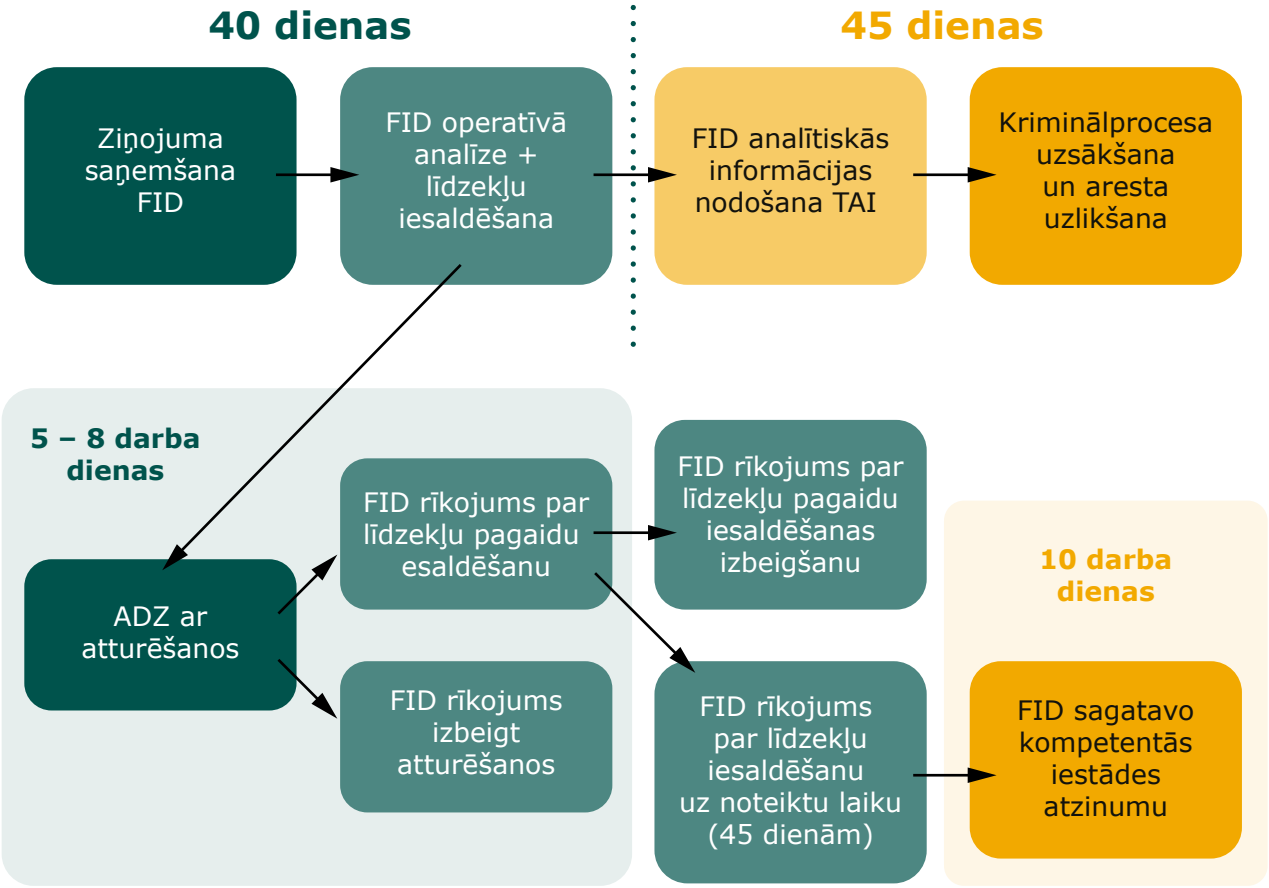

Paralēli finanšu izlūkošanas uzsākšanai, pamatojoties uz NILLTPFNL subjekta ziņojuma par atturēšanos no darījuma veikšanas, FID uzsāk un veic finanšu izlūkošanu pēc savas iniciatīvas, kuras pamatā var būt gan NILLTPFNL subjektu aizdomīgu darījumu un sliekšņa deklarāciju kopums, gan TAI sniegtā informācija, gan publiskos avotos izskanējusi informācija vai trauksmes cēlēja ziņojums. Tāpat finanšu izlūkošanu var veikt arī pēc ārvalstu pilnvaroto iestāžu lūguma vai saņemtas informācijas. Šādas informācijas analīzei nav ārējos normatīvajos aktos noteiktu termiņu, izņemot, ja pēc FID iniciatīvas vai ārvalstu iestāžu lūguma tiek izdots rīkojums par līdzekļu pagaidu iesaldēšanu vai līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku.

Kopumā 2024. gadā FID ir pieņēmis lēmumus par līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku (gan pēc NILLTPFNL subjektu atturēšanās, gan pēc savas iniciatīvas vai ārvalstu pilnvaroto iestāžu lūguma) 49,72 milj. eiro apmērā.[3] Absolūti lielākā daļa – vairāk nekā 95 % – no iesaldētajiem līdzekļiem iesaldēta likvidējamajās kredītiestādēs. Samazinoties ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas skaitam (it īpaši no likvidējamām kredītiestādēm), turpinājusies 2023. gadā novērotā tendence samazināties iesaldēto līdzekļu apmēram. Jāakcentē, ka atturēšanās ziņojumi tiek izmantoti būtiski retāk, jo pamatā tie saistās ar Latvijā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kas atbilst NRA 2023 definētajam Latvijas riska profilam. Šādos gadījumos ir mazāks risks, ka līdzekļi tiks pārvietoti ārpus Latvijas finanšu sistēmas, līdz ar ko nekavējoša līdzekļu iesaldēšana var nebūt nepieciešama. Vienlaikus jāuzsver, ka daudz svarīgāka kļūst ātra informācijas nodošana TAI. Ievērojot minēto, ir paredzams, ka iesaldēto līdzekļu apmērs turpinās samazināties.

Saistībā ar TAI nosūtītajiem materiāliem iesaldēto līdzekļu apmērs salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem – iesaldētie līdzekļi un vērtības

Gads	Iesaldēto līdzekļu apmērs (milj. eiro)	Nekustamie īpašumi	Bankas seifi	Transportlīdzekļi
2018	101.48	2	4	8
2019	345.98	16	4	1
2020	429.41	45	4	0
2021	209.63	30	1	0
2022	357.25*	18	0	0
2023	91.68*	2	0	0
2024	49.72*	0	0	0

*Nav iekļauta finanšu instrumentu vērtība

Līdzīgi kā iepriekšējos gados 2024. gadā lielākā daļa līdzekļu iesaldēti juridiskām personām – vairāk nekā 99 % (+19 % pret 2023. gadu), bet fiziskām personām – mazāk nekā kā 1 %. Lai gan izdoto iesaldēšanas rīkojumu skaita ziņā lielāko daļu 2024. gadā sastāda rīkojumi saistībā ar Latvijā veiktiem noziedzīgiem nodarījumiem (krāpšanām un sankciju apiešanu), saistībā ar tiem iesaldēto līdzekļu summa ir salīdzinoši neliela – zem 1 % no kopējā iesaldēto līdzekļu apmēra.

[3]Summa attiecināma tikai uz līdzekļu iesaldēšanas rīkojumiem uz noteiktu laiku, par kuriem informācija nodota TAI lemšanai par kriminālprocesa uzsākšanu un aresta piemērošanu līdzekļiem. Summā nav ietverta iesaldēto finanšu instrumentu vērtība, jo tā uz iesaldēšanas brīdi ne vienmēr ir precīzi nosakāma un laika gaitā var mainīties, tādējādi radot nesakritības starp iesaldēto un vēlākos procesa posmos arestēto un konfiscēto līdzekļu un mantas aplēsto apmēru.

2024. gadā iesaldēto līdzekļu apmēra sadalījums[4] pēc personas veida salīdzinājumā ar 2023. gadu

Gads	Fiziskā persona	Juridiskā persona
2023	18 571 365,52 €	73 108 782,23 €
2024	210 974,27 €	49 510 717,60 €

Juridiskām personām iesaldēto līdzekļu sadalījumā pēc to reģistrācijas valsts visvairāk izceļas Māršala Salas, kam seko Kipra un Kanāda, savukārt Apvienotās Karalistes juridiskām personām, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, iesaldēto līdzekļu apmērs ir ievērojami krities.

2024. gadā juridiskām personām iesaldēto līdzekļu apmēra sadalījums pēc reģistrācijas valsts

Valsts/teritorija	Summa
Māršala Salas	31 703 405 €
Kipra	8 288 620 €
Kanāda	5 562 667 €
Apvienotā Karaliste	1 626 176 €
Honkonga	1 518 468 €
Britu Virdžīnu salas	559 490 €
Serbija	104 883 €
Panama	69 627 €
Beliza	50 695 €
Latvija	26 683 €

[4]Šajā un turpmākajos sadalījumos, gadījumā, ja prasījuma tiesības ir cedētas trešajai personai, aprēķini veikti, izmantojot līdzekļu īpašnieku pirms prasījuma tiesību cedēšanas.

FID rīkojumos juridisko personu reģistrācijas valsts absolūtā vairumā gadījumu nesakrīt ar līdzekļu patiesā labuma guvēja pases valsti. Minētais atspoguļojas arī iesaldēto līdzekļu apjoma sadalījumā pēc iespējamās līdzekļu izcelsmes valsts, kur tikai 0,2 milj. eiro jeb 0,5 % saistāmi ar Latvijas fizisko personu līdzekļiem un juridisko personu līdzekļiem, kur patiesais labuma guvējs ir Latvijas fiziskā persona.

TAI nodotā informācija

2024. gadā veiktās finanšu izlūkošanas rezultātā FID TAI (kā arī citām VID struktūrvienībām un Latvijas Bankai) nodeva 517 ziņojumus, tai skaitā 109 kompetentās iestādes atzinumus, 323 informācijas zināšanai, kā arī 85 papildu ziņas.

Kompetentās iestādes atzinumi tiek sūtīti, izvirzot pamatotas aizdomas par personu iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, galvenokārt NILL. Saņemot kompetentās iestādes atzinumu, TAI vērtē, vai uzsākt kriminālprocesu. Savukārt informācija zināšanai tiek nodota TAI vai UKI tām noteikto funkciju īstenošanai (piemēram, operatīvā darbība, uzraudzības funkcija u.c.).

TAI nosūtītā informācija

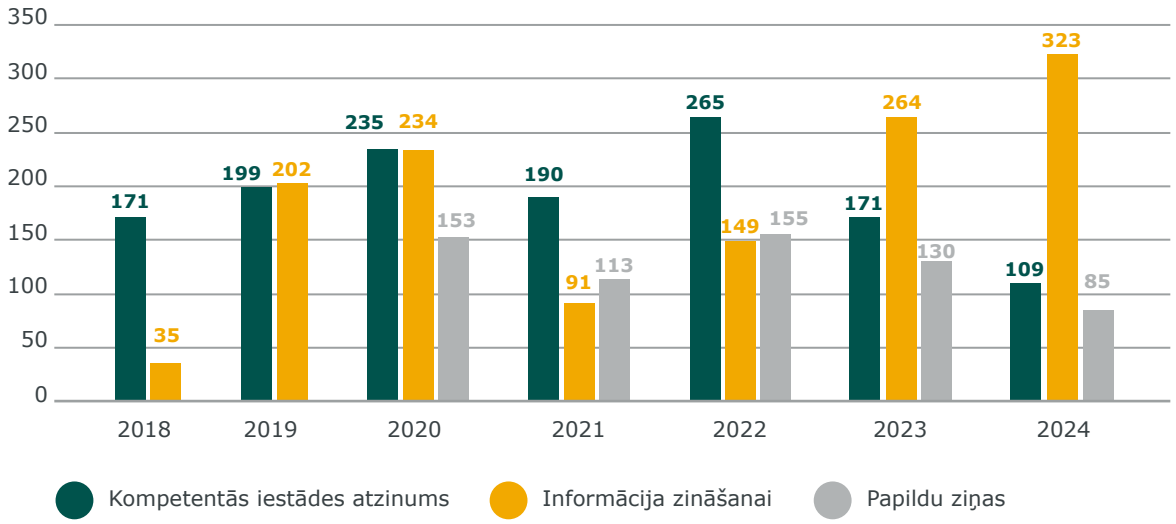

TAI nosūtīto ziņojumu skaita palielinājums līdz 2022. gadam ir saistīts ar aizdomīgiem darījumiem, kas konstatēti likvidējamajās kredītiestādēs un saistās ar Latvijas vēsturisko riska profilu (reģionālais finanšu centrs). Pamazām noslēdzot darbu pie līdzekļu izvērtējuma likvidējamajās kredītiestādēs, 2024. gadā šādu aizdomīgu darījumu skaits turpināja sarukt, FID veltot arvien lielākus resursus NILL identificēšanā saistībā ar Latvijā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem – valsts amatpersonu izdarītie noziedzīgie nodarījumi, t. sk. korupcija, krāpšanas (arī ES struktūrfondu līdzekļu izkrāpšana), noziedzīgi nodarījumi nodokļu jomā, kā arī iespējamie sankciju pārkāpumi.

Visvairāk materiālus 2024. gadā FID ir nosūtījis VP (52,8 %). Būtiskas izmaiņas dažādām iestādēm nosūtīto materiālu skaitā un īpatsvarā salīdzinājuma ar 2023. gadu nav novērotas. FID atbilstoši NRA 2023 secinātajam turpinot vairāk strādāt ar lietām, kas saistītas ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas, sankciju apiešanu un korupciju, šāda nosūtīto materiālu attiecība sagaidāma arī turpmākajos gados.

TAI nosūtīto materiālu skaits pa iestādēm 2024. gadā

Iestāde	Kompetentās iestādes atzinums	Informācija zināšanai	Papildu ziņas	Kopā
VP	91	140	42	273
VID NMPP	6	75	16	97
VDD	10	59	13	82
KNAB	0	22	8	30
VID MP	0	22	0	22
Valsts robežsardze	0	2	2	4
Eiropas Prokuratūra	1	1	1	3
Iekšējās drošības birojs	0	1	1	2
Militārā policija	1	0	1	2
Latvijas Republikas prokuratūra	0	0	1	1
Latvijas Banka (uzraugs)	0	1	0	1
Kopā	109	323	85	517

Finanšu izlūkošanas dienests

Sadarbība ar partneriestādēm ārvalstīs

05

Sadarbība ar partneriestādēm ārvalstīs

Operacionālās analīzes veikšana nav iedomājama bez līdzekļu plūsmu izsekošanas, piemērojot principu "seko naudai". Ņemot vērā mūsdienu sabiedrības globalizāciju un starptautisku finanšu pakalpojumu pieejamību, vairumā gadījumu NILL shēmās tiek izmantoti ārvalstu finanšu un kredītiestāžu konti. Tādējādi, lai būtu iespējams veikt pilnvērtīgu un visaptverošu lietas analīzi un līdzekļu plūsmas izsekošanu, FID neizbēgami ir nepieciešama informācija par līdzekļu kustību ārvalstu banku un maksājumu iestāžu kontos. Lai šādu informāciju iegūtu, FID veic sadarbību ar saviem ārvalstu kolēģiem – finanšu izlūkošanas vienībām.

Tāpat kā ārvalstu finanšu izlūkošanas vienības, ar ko FID veic sadarbību, arī FID ir starptautiskās finanšu izlūkošanas vienību organizācijas – Egmont grupas – biedrs. Dalība Egmont grupā FID dod iespēju sazināties un apmainīties ar informāciju ar visu pārējo 176 valstu grupas biedriem, izmantojot drošu un aizsargātu informācijas apmaiņas kanālu. Starptautiskās sadarbības ietvaros FID pieprasa ārvalstu kolēģiem informāciju, piemēram, kontu pārskatus, informāciju par darījumiem, kontu patiesajiem labuma guvējiem un citus datus, kā arī sniedz līdzīga rakstura informāciju atbildēs uz ārvalstu finanšu izlūkošanas vienību pieprasījumiem.

2024. gadā FID nosūtīja 423 pieprasījumus ārvalstu kolēģiem, galvenokārt par aizdomām par NILL, izvairīšanos no nodokļu nomaksas, krāpšanu un starptautisko sankciju pārkāpumiem, bet saņēma 192 ārvalstu finanšu izlūkošanas vienību pieprasījumus – galvenokārt par NILL, izvairīšanos no nodokļu nomaksas, krāpšanu un piesavināšanos. Lai arī nosūtīto un saņemto ārvalstu pieprasījumu skaits 2024. gadā ir samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, tas skaidrojams ar faktu, ka šobrīd ar Latviju daudz mazākā mērā nekā iepriekš saistās riski, kas piemīt reģionāliem finanšu centriem, un attiecīgi arī šos riskus raksturojošu naudas plūsmu Latvijas finanšu sistēmā ir ievērojami mazāk. Tādējādi ir samazinājies tādu aizdomīgu darījumu skaits, par ko FID būtu jāpieprasa informācija ārvalstu finanšu izlūkošanas vienībām vai par ko varētu interesēties ārvalstu dienesti. Tas saistāms ar Latvijas riska profila maiņu no pirmā riska profila (riski, kas saistīti ar Latviju kā reģionālo finanšu centru) uz otro riska profilu (Latvijā izdarīti noziedzīgi nodarījumi).

Tāpat 2024. gadā cieša sadarbība ar ārvalstu kolēģiem tika veikta attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu ārvalstīs pēc FID lūguma sadarbībā ar Latvijas TAI. Kopumā nosūtīti 39 lūgumi veikt līdzekļu iesaldēšanu ārvalstu banku un maksājumu iestāžu kontos, iesaldējot **6 779 267 eiro**.

Starptautiskās sadarbības dinamika 3 gadu griezumā

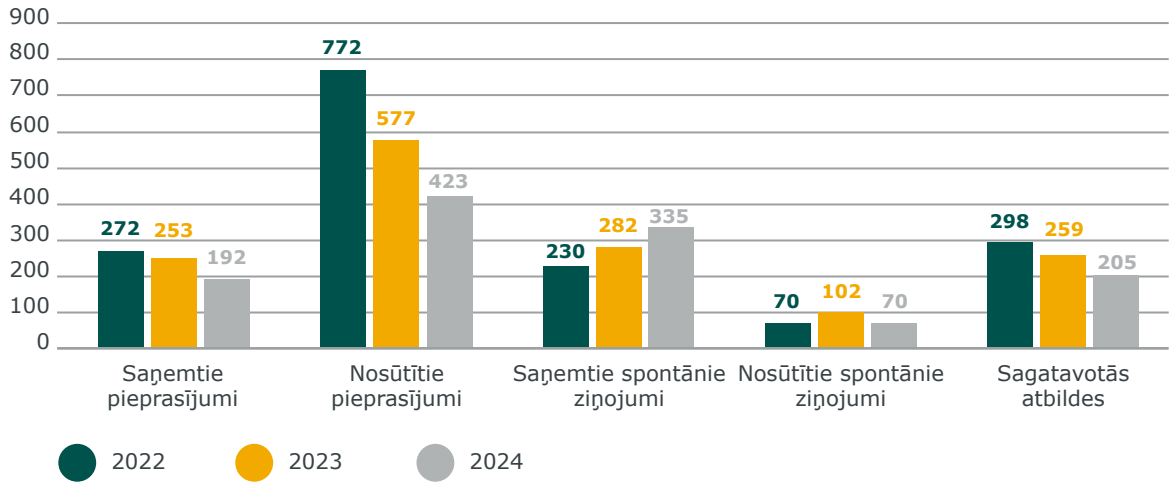

Nozīmīgākās FID sadarbības valstis 2024. gadā bija:

- Lietuva
- Beļģija
- Igaunija
- Vācija
- Ukraina
- Luksemburga
- Lielbritānija
- Malta

Lai nodrošinātu visaugstākos standartus un kvalitāti FID sniegtajā starptautiskajā sadarbībā saviem ārvalstu partneriem, FID ir veicis ikgadējo aptauju par FID starptautiskās sadarbības novērtējumu arī 2024. gadā. Secināms, ka FID starptautiskā sadarbība joprojām novērtēta teicami – ar 9,54 ballēm no 10. Ārvalstu kolēģi sevišķi izceļ FID sniegtās informācijas kvalitāti, atbilžu pilnīgumu, pieprasījumu īso izpildes laiku, kā arī informācijas augsto lietderību turpmākajā analīzē, kopumā novērtējot FID kā uzticamu sadarbības partneri.

FID efektīvas starptautiskās sadarbības piemērs

2024. gadā pēc VP steidzama pieprasījuma (kamēr izmeklētāji vēl pratināja cietušos un veica citas darbības) FID nekavējoties sazinājās ar četriem ārvalstu parterdienestiem un tiem nosūtīja steidzamus pieprasījumus iesaldēt līdzekļus attiecīgajos bankas kontos. Šajā gadījumā cietušais bija vidējs Latvijas uzņēmums. Uzņēmuma grāmatvede tika apkrāpta, kā rezultātā no uzņēmuma kontiem tika pārskaitīti vairāk nekā 600 000 eiro. Nekavējoša reakcija un efektīva sadarbība starp VP un FID, kā arī starp FID un ārvalstu kolēģiem ļāva iesaldēt vairāk nekā 400 000 eiro no izkrāptās naudas ārvalstīs. Atbildes no ārvalstu FID tika saņemtas 1–3 dienu laikā, un nekavējoties pēc to saņemšanas informācija tika nodota VP. VP šajā gadījumā ārvalstīs piemēroja 11 arestus par kopējo summu 408 000 eiro. Līdz ar to lielākā daļa no izkrāptās naudas tika atgriezta cietušajam.

FID dalība starptautiskajā Egmont grupā un ES finanšu izlūkošanas vienību platformā

Lai nodrošinātu NILLTPF novēršanas jomas aktualitāšu izzināšanu, FID dalību diskusijās un darba grupās par jaunākajām tendencēm noziedzībā un tās apkarošanā, kā arī veidotu un uzturētu kontaktus ar ārvalstu kolēģiem, 2024. gadā FID pārstāvji piedalījās četrās ES Finanšu izlūkošanas vienību platformas sanāksmēs, kā arī Egmont grupas darba grupu sanāksmē un Egmont grupas plenārsēdē. Minēto pasākumu ietvaros FID pārstāvji ir iesaistījušies diskusijās, piedalījušies dažādu darba grupu un projektu aktivitātēs, kā arī labprāt dalījušies ar savu pieredzi un labāko praksi ar ārvalstu kolēģiem. Papildus FID iesaistās vairāku starptautisku finanšu izlūkošanas vienību operacionālo darba grupu darbā, kas koncentrējas uz sankciju pārkāpumu un TF novēršanas jautājumiem.

Pieredzes apmaiņa ar ārvalstu finanšu izlūkošanas vienībām

Divpusējas tikšanās ar sadarbības partneriem ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā nodot savas zināšanas ārvalstu kolēģiem, kā arī mācīties pašiem, veicot pieredzes un labākās prakses informācijas apmaiņu. Turpinot iepriekšējos gados uzsākto praksi – stiprināt sadarbību ar ārvalstu partneriem, 2024. gadā FID pārstāvji, gan uzņemot ārvalstu kolēģus, gan pie tiem viesojoties, divpusēji tikās ar kopumā 12 ārvalstu finanšu izlūkošanas vienību vai citu iestāžu kolēģiem, apspriežot tādus jautājumus kā, piemēram, operatīvā, taktiskā, stratēģiskā analīze, starptautiskā sadarbība, publiskā privātā partnerība, starptautisko sankciju izpilde, datu apstrāde, analīzes rīki, IT risinājumu izstrāde un attīstība.

Finanšu izlūkošanas dienests

Stratēģiskā un taktiskā analīze un pētījumi

06

Stratēģiskā un taktiskā analīze un pētījumi

Stratēģiskā un taktiskā analīze ir viens no būtiskiem FID īstenotiem darbības virzieniem, kas sevī ietver NILLTPF tendenču un aktualitāšu analīzi, kā arī dažādu apstākļu ietekmes uz NILLTPF paņēmieniem un metodēm izpēti.

Stratēģiskās analīzes rezultātā gūtie secinājumi palīdz definēt ne tikai FID kā vadošās iestādes NILLTPF jomā darbības virzienus, bet arī informē par prioritātēm un riska jautājumiem citas kompetentās institūcijas un NILLTPFNL subjektus. Taktiskās analīzes pamats ir FID pieejamās informācijas (piemēram, aizdomīgu darījumu ziņojumu, sliekšņa deklarāciju) izvērtēšana, ņemot vērā atvērtos datus un sadarbības partneru sniegto informāciju. Pēc sākotnējās datu atlases tiek veikta padziļināta izpēte, izmantojot publisko informāciju un FID pieejamo tiešsaistes informācijas sistēmu. Taktiskās analīzes mērķis ir sekmēt efektīvu finanšu izlūkdatu izmantošanu, lai cīnītos pret NILLTF.

Stratēģiskā un taktiskā analīze

Taktiskā analīze

Analizē datus un informāciju.

Fokusējas uz konkrētām lietām.

Noved pie **konkrētiem secinājumiem.**

Stratēģiskā analīze

Identificē jaunās tendences: Atklāj modeļus, tendences un jaunus riskus, kas saistīti ar NILL/TF darbībām.

Nodrošina ar riska informāciju politikas veidotājus, tiesībaizsardzības iestādes un uzraudzības iestādes.

Stiprina finanšu sistēmu, novēršot ievainojamības un mazinot riskus. Palīdz izstrādāt ilgtermiņa stratēģijas, lai efektīvi cīnītos ar finanšu noziegumiem.

FID 2024. gada izstrādātie stratēģiskās analīzes pētījumi

"Terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas vadlīnijas", metodoloģiskais materiāls, atjaunotā redakcija

Vadlīnijas izstrādātas ar mērķi veicināt vienotu izpratni par TF un PF novēršanu, kā arī skaidrot NILLTPFNL noteiktās prasības un atbildību saistībā ar šo risku identificēšanu un mazināšanu. Vadlīnijas sniedz skaidrojumu par to, kādi pasākumi veicami, lai identificētu un ziņotu par aizdomām saistībā ar TF un PF, izvērtētu nepieciešamību atturēties no darījuma veikšanas atbilstoši normatīvajiem aktiem, izveidotu efektīvas iekšējās kontroles sistēmas. Vadlīnijas papildinātas ar praktiskiem piemēriem un ieteikumiem, kas palīdz īstenot NILLTPFNL paredzētās prasības, tostarp nodrošinot atbilstību starptautiskajiem standartiem.

Nevalstisko organizāciju ievainojamība terorisma finansēšanā

Vadlīnijas izstrādātas ar mērķi veicināt vienotu izpratni par nevalstisko organizāciju (NVO) ievainojamību TF, kā arī skaidrot iespējamos riskus un to mazināšanas pasākumus. Vadlīnijas sniedz skaidrojumu par to, kā identificēt un novērtēt TF riskus NVO darbībā, īstenot piemērotus pasākumus šo risku mazināšanai, kā arī atpazīt situācijas, kas varētu norādīt uz iespējamu TF shēmu. Vadlīnijas papildinātas ar praktiskiem piemēriem un ieteikumiem, lai palīdzētu NVO un uzraugošajām iestādēm efektīvi rīkoties un nodrošināt atbilstību normatīvo aktu prasībām un starptautiskajiem standartiem.

"Sektorālo un mērķēto finanšu sankciju apiešanas indikatori" metodiskais materiāls, 2. papildinātā redakcija

Metodiskais materiāls izstrādāts ar mērķi veicināt vienotu izpratni par sankciju apiešanas risku atpazīšanu, kā arī skaidrot indikatorus, kas varētu norādīt uz sankciju režīmu pārkāpumiem. Dokuments sniedz skaidrojumu par to, kā identificēt sankciju apiešanas pazīmes darījumos, īstenot atbilstošus pasākumus, lai novērstu šādus riskus un efektīvi rīkoties situācijās, kad konstatētas aizdomas par sankciju pārkāpumiem. Dokuments papildināts ar praktiskiem piemēriem un ieteikumiem, lai palīdzētu finanšu un nefinanšu sektora pārstāvjiem nodrošināt atbilstību normatīvo aktu prasībām un starptautiskajiem standartiem.

"Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijas un pazīmes", metodoloģiskais materiāls, 3. papildinātā redakcija

Materiāls izstrādāts ar mērķi uzlabot izpratni par NILL, TF un sankciju apiešanas pazīmēm, izmantojot praktiskus gadījumus. Materiāls sniedz skaidrojumu par dažādu tipoloģiju identificēšanas veidiem, palīdzot finanšu un nefinanšu sektoriem atpazīt riskus un īstenot pasākumus to novēršanai. Materiāls papildināts ar detalizētām situācijām, kas veicina izpratni un praktisko pielietojumu ikdienas darbā, stiprinot kopējo finanšu sistēmas drošību.

Vadlīnijas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes darījumos ar nekustamo īpašumu"

Vadlīnijas ir izstrādātas, lai palīdzētu identificēt NILL pazīmes darījumos ar nekustamo īpašumu. Vadlīnijās sniegti praktiski piemēri un pazīmes, kas palīdz finanšu un nefinanšu sektoram identificēt aizdomīgus darījumus, analizēt riskus un ieviest preventīvus pasākumus. Pazīmju apkopojums sagatavots, lai uzlabotu nekustamo īpašumu tirgus dalībnieku zināšanas.

Materiāls balstīts uz aktuāliem piemēriem un starptautisko praksi, nodrošinot efektīvu pielietojumu ikdienas darbā. Vadlīnijas izstrādātas sadarbībā ar VID un Latvijas Nekustamo īpašumu darījumu asociāciju.

Vadlīnijas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes ārpakalpojuma grāmatvežu un nodokļu konsultantu sektoros"

Vadlīnijas ir izstrādātas, lai uzlabotu izpratni par NILL riskiem un to pazīmēm primāri ārpakalpojuma grāmatvežu un nodokļu konsultantu sektoros. Materiāls sniedz praktiskus piemērus, kas palīdz identificēt aizdomīgas darbības un stiprināt sektora spēju novērst iespējamos riskus.

Materiāls izstrādāts sadarbībā ar VID un ir balstīts uz starptautisko praksi un aktuāliem piemēriem, un kalpo kā palīgmateriāls aizdomīgu darījumu un darbību identificēšanai, lai ārpakalpojuma grāmatveži un nodokļu konsultanti veiksmīgi īstenotu riskos balstītu pieeju un efektīvi pārvaldītu NILL riskus.

Vadlīnijas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes azartspēļu un izložu organizētāju sektorā"

Vadlīnijas ir izstrādātas, lai palīdzētu azartspēļu un izložu organizētāju sektora pārstāvjiem identificēt un novērst NILL un TF riskus. Materiālā iekļautas NILL pazīmes azartspēļu un izložu organizatoru sektorā, kur dažas no tām ir atspoguļotas viegli pārskatāmā veidā – shematiskā attēlojumā.

Materiālā iekļautas tipiskākās shēmas un pazīmes, kas raksturīgas šim sektoram, piemēram, atkārtoti darījumi ar lielām summām, neskaidras izcelsmes līdzekļi vai klientu uzvedības neatbilstība ierastajiem azartspēļu paradumiem. Vadlīnijas kalpo kā palīgmateriāls, lai azartspēļu un izložu organizētāji un citi NILLTPFNL subjekti veiksmīgi īstenotu riskos balstītu pieeju un efektīvi pārvaldītu NILL riskus, tādējādi novēršot noziedzīgi iegūtu līdzekļu nokļūšanu un izmantošanu finanšu sistēmā.

Vadlīnijas izstrādātas sadarbībā ar Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekciju.

Stratēģiskā un taktiskā analīze ar ierobežotas pieejamības statusu

Viens no FID stratēģiskās un taktiskās analīzes virzieniem ir konkrētu jautājumu analīze, kas veikta pēc UKI, TAI un citu iestāžu pieprasījuma, piemēram, par NILLTPFNL subjektu vai nozari. Tāpat taktiskās analīzes ietvaros tiek vērtēts NILLTPFNL subjektu iesniegto ADZ skaits, kvalitāte un tendences. Arī 2024. gadā FID sagatavoja un sniedza stratēģiskās, taktiskās analīzes informāciju, pētījumus pēc pieprasījuma, piemēram:

- **Ēnu ekonomikas pētījums** – pētījuma mērķis ir izskaidrot ēnu ekonomikas un neredzamās (noziedzīgās) ekonomikas līdzekļu (īpaši skaidras naudas) ģenerēšanas procesus un paņēmienus. Veiktais analītiskais pētījums papildina citus institucionālos un akadēmiskos pētījumus par ēnu ekonomiku;
- **Paaugstinātu TF risku NVO kopas risku novērtējums** – pētījums papildina iepriekš veiktos riska novērtējumus, kur galvenais mērķis ir novērtēt NVO sektoram Latvijā potenciāli piemītošos TF riskus, precīzi nosakot NVO kopu, kas TF riskam varētu būt pakļauta;
- **Indikatori, kas var liecināt par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju ieguldījumu brokeru sektorā** – metodoloģiskais materiāls ir izstrādāts, lai uzlabotu izpratni par NILL riskiem un to pazīmēm ieguldījumu brokeru sektoros. Materiāls sniedz praktiskus piemērus, kas palīdz identificēt aizdomīgas darbības un stiprināt sektora spēju vadīt riskus;
- **Ārvalstu juridisko personu un veidojumu Latvijā risku novērtējums** – materiāla mērķis ir izprast riskus ārvalstīs reģistrētām juridiskām personām, kurām ir būtiska saikne ar Latviju. Risku novērtējums izstrādāts kā papildinājums NRA 2023, sniedzot detalizētāku ieskatu specifiskos risku faktoros un par to iespējamo ietekmi. Materiāls ietver analīzi par juridisko personu un veidojumu darbības modeļiem, to iespējamo iesaisti finanšu noziegumos un citos ar risku saistītos aspektos;
- **Virtuālo valūtu sektora riska analīze** – pētījumā apskatīti un analizēti fakti, aspekti, kas raksturo digitālo aktīvu izmantošanu. Analīzes mērķis ir sniegt visaptverošu pārskatu par pašreizējo stāvokli un potenciālajiem riskiem Latvijā.

Uzskaitītajiem dokumentiem ir ierobežotas pieejamības statuss.

Atgriezeniskās saites sniegšana

FID, organizējot individuālas tikšanās, ik gadu sniedz atgriezenisko saiti par sniegto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaitu un kvalitāti gan UKI, gan NILLTPFNL subjektiem.

2024. gadā FID organizējis atgriezeniskās saites sanāksmes ar visām 10 UKI. Sanāksmēs tika sniegts FID vērtējums un analīze par katra UKI uzraugāmā sektora sniegto ziņojumu skaitu un kvalitāti 2023. gadā. Tāpat pārrunāti veiktie uzraudzības pasākumi un citi aktuālie jautājumi, t.sk. sankciju jautājumi, līdzšinējā un turpmākā sadarbība ar FID, plānotie izglītojošie pasākumi u.c.

Tāpat 2024. gadā aizvadītas atgriezeniskās saites sanāksmes ar dažādiem NILLTPFNL subjektiem, no kurām 14 sanāksmes ar kredītiestādēm (kā sektors, no kura visvairāk tiek saņemti ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem). FID NILLTPFNL subjektiem sniedza atgriezenisko saiti par to sniegtajiem ziņojumiem par aizdomīgiem darījumiem un sliekšņa deklarācijām. Sanāksmēs pārrunāti un analizēti gan ziņojumu kvalitatīvie, gan kvantitatīvie rādītāji, kā arī pārrunāti atsevišķu ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem piemēri, t.sk. to saturs, ziņojumu kvalitāte, ziņošanas savlaicīgums u.c. rādītāji. Īpašs uzsvars sanāksmēs veltīts vienotas izpratnes veidošanai par ziņošanu FID par noziedzīgiem nodarījumiem nodokļu jomā.

Finanšu izlūkošanas dienests

Finanšu izlūkošanas dienesta sadarbības platformas

07

SKG darbība kā publiskās un privātās partnerības forma

FID funkciju izpilde nav iespējama bez efektīvas sadarbības ar TAI, ieskaitot valsts drošības iestādes un Latvijas Republikas prokuratūru, kā arī ar NILLTPFNL subjektiem un UKI. Saskaņā ar NILLTPFNL 55. pantu šādas sadarbības mērķis ir veicināt iesaistītajām institūcijām, NILLTPFNL subjektiem un UKI normatīvajos aktos noteikto uzdevumu efektīvu izpildi.

NILLTPFNL nosaka, ka FID koordinē iesaistīto institūciju (operatīvās darbības subjektu, izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras, VID), kā arī NILLTPFNL subjektu sadarbību, sasaucot SKG.

Neskatoties uz nosaukuma "sadarbības koordinācijas grupa" nostiprināšanu NILLTPF, kas liek domāt, ka SKG ir relatīvi stabils sastāvs, pēc būtības SKG ir NILLTPFNL 55. panta noteiktā starpinstitucionālas sadarbības platforma, kuras darbību koordinē FID. Šis modelis nodrošina iespēju tikties tiem dažādu institūciju pārstāvjiem, kas ir kompetenti konkrētā jautājuma apspriešanā un lēmuma pieņemšanā.

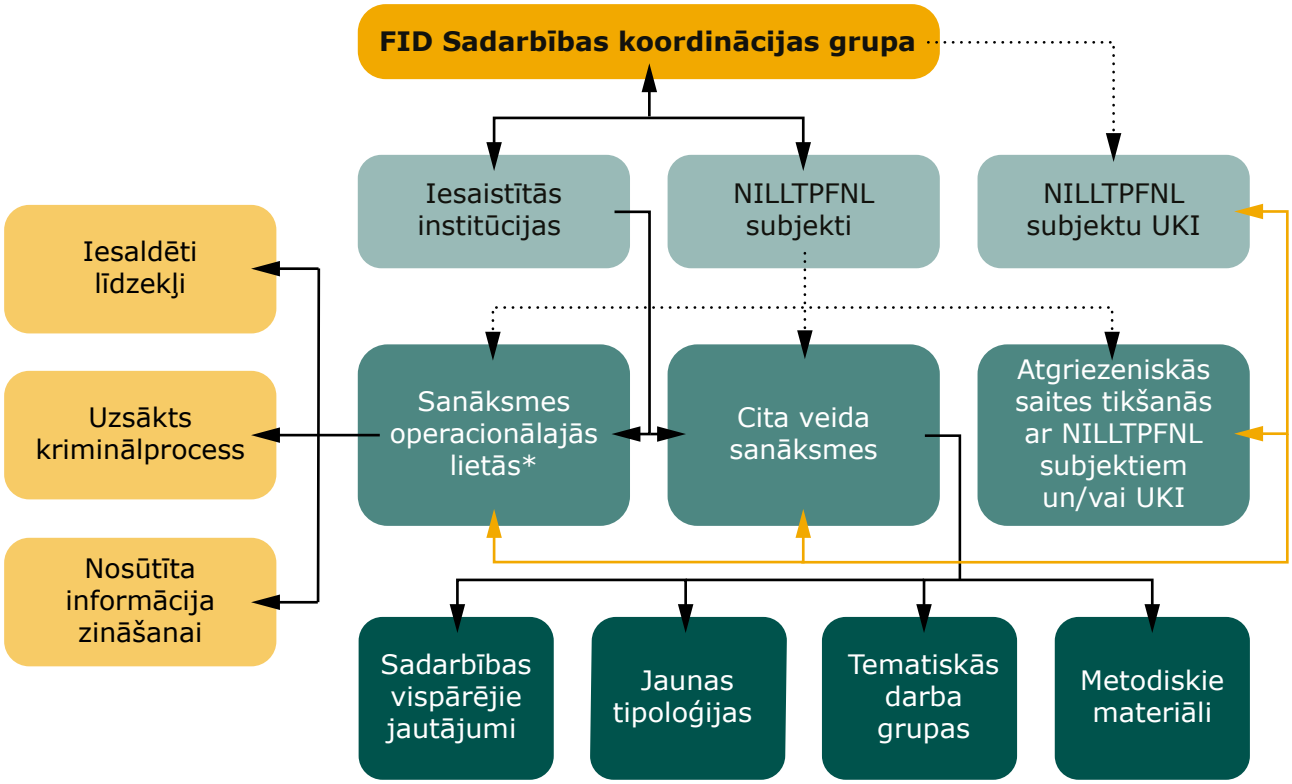

*Apmaiņa ar informāciju, kas attiecas uz NILLTPF, šo darbību mēģinājumiem vai citu ar to saistītu noziedzīgu nodarījumu vai aizdomīgu darījumu

SKG sanāksmju skaita dinamika 2018.-2024. gadā

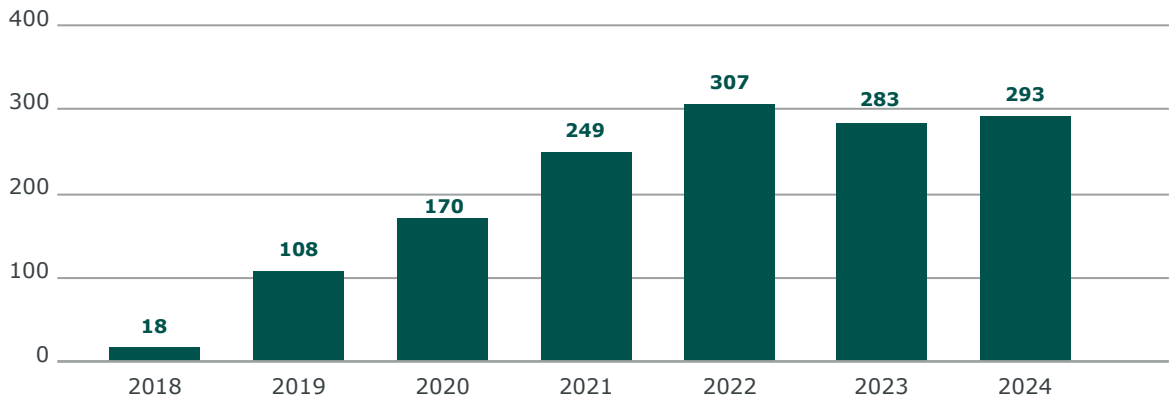

Kopš 2018. gada, kad notika pirmā SKG sanāksme, sanāksmju skaits strauji audzis, pēdējos gados sasniedzot apmēram 300 sanāksmes. SKG sanāksmju skaitu arī ietekmē iespēja tās rīkot attālināti, kad steidzamas sanāksmes var tikt sasauktas mazāk nekā pusstundas laikā.

SKG sanāksmju saturs 2018. – 2024. gadā

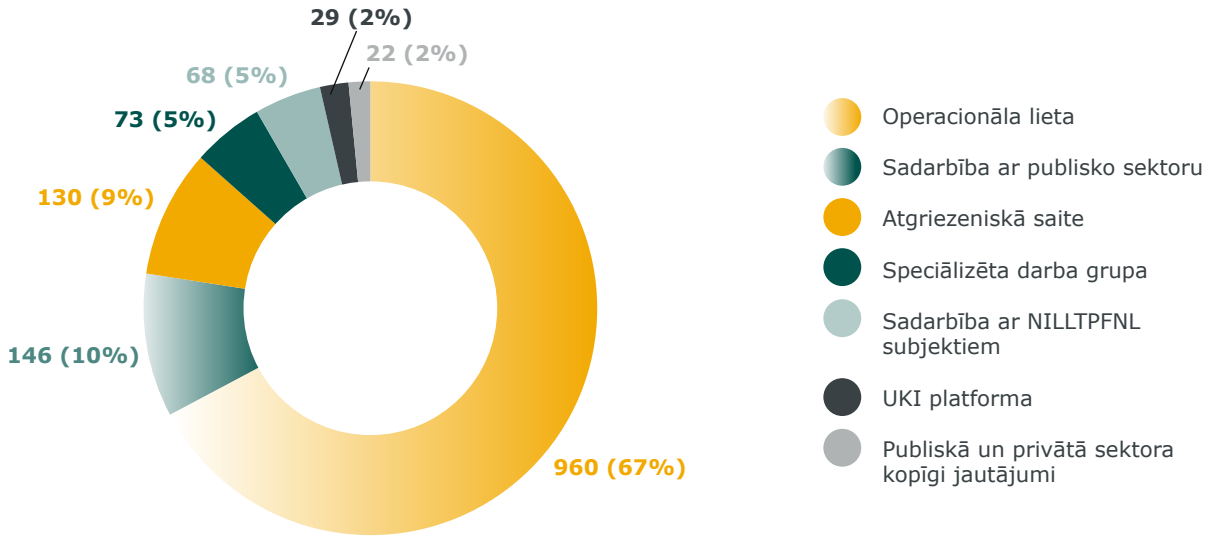

Divas trešdaļas no SKG sanāksmju kopskaita veido sanāksmes operacionālajās lietās, proti, sanāksmes, kurās tiek apspriests iespējamais FID atbalsts kriminālprocesā vai operatīvās darbības procesā, kā arī FID veiktās finanšu analīzes jautājumi. Nozīmīgu vietu SKG darbā ieņem atgriezeniskās saites sanāksmes, pārrunājot gan ar NILLTPFNL subjektiem, gan ar TAI sadarbību ar FID iepriekšējā gadā un tās pilnveidošanas iespējas.

SKG sanāksmju skaita operacionālajās lietās dinamika 2018.-2024. gadā

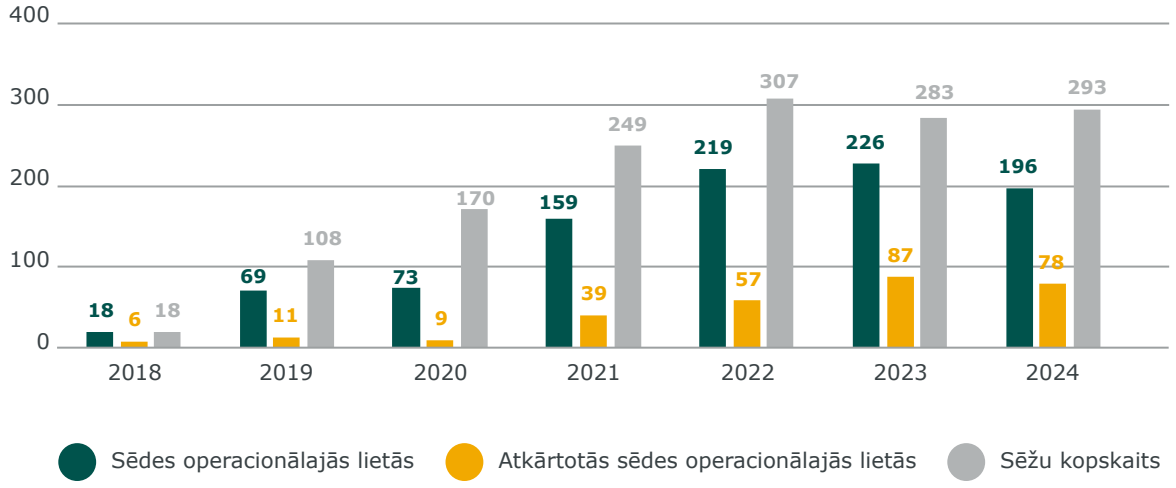

Ievērojams SKG sanāksmju skaits operacionālajās lietās, ka arī atkārtotu šādu sanāksmju skaits, turpinot konkrētu sadarbības jautājumu izskatīšanu, liecina par SKG mehānisma nozīmību, nodrošinot efektīvu starpinstitucionālo sadarbību.

Saskaņā ar NILLTPFNL, SKG sanāksmi sasauc FID pēc savas iniciatīvas vai tad, ja to ierosina vismaz viena no iesaistītajām institūcijām. Ciešākās sadarbības nolūkos ar NILLTPFNL subjektiem un UKI, FID izmanto savas tiesības sasaukt SKG sēdes arī uzklausot NILLTPFNL subjektu un UKI pamatotus lūgumus.

2018.-2024. gadā NILLTPFNL subjekti piedalījās 503 SKG sēdēs – 293 sēdēs, kurās piedalījās viena vai vairākas privātā sektora iestādes un 210 sēdēs, kurās piedalījās gan publiskais sektors (pārsvarā TAI), gan NILLTPFNL subjekti.

SKG sanāksmju skaita dinamika ar NILLTPFNL subjektu dalību

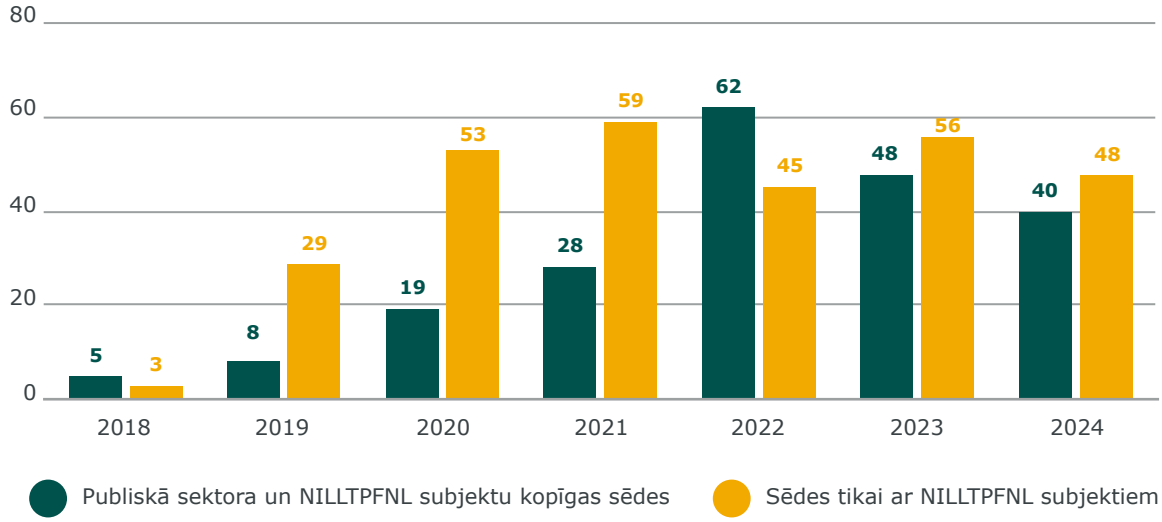

2018.-2023. gadā no NILLTPFNL subjektiem SKG sēdēs visbiežāk piedalījās kredītiestādes – 446 sēdēs, no tām – 255 sēdēs operacionālās lietās (jāievēro, ka vairākās sēdēs piedalījās vairāk par vienu kredītiestādi).

SKG sanāksmju skaita dinamika ar kredītiestādes dalību

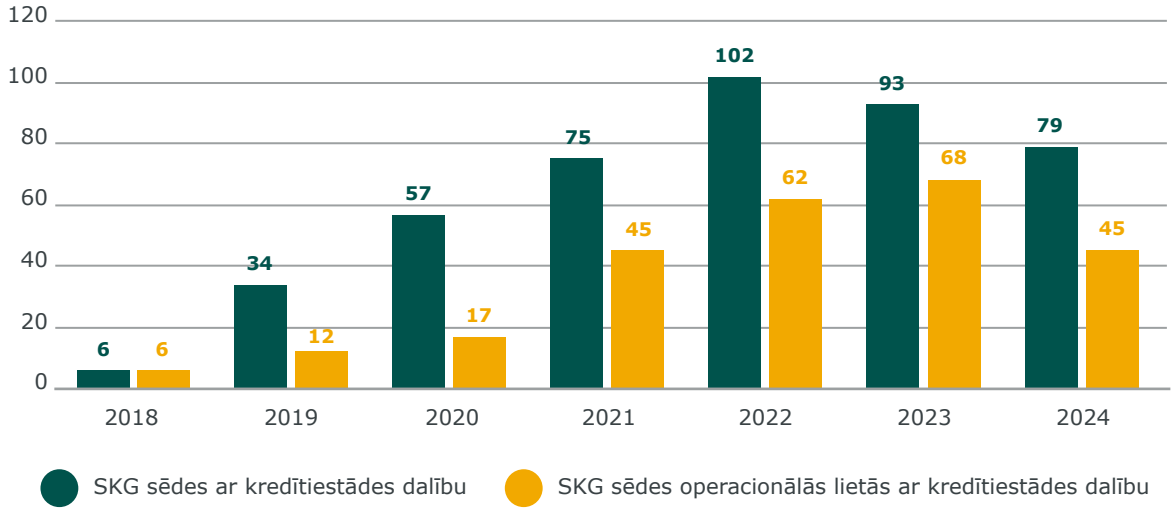

SKG sanāksmju skaita dinamika pēc iniciatora veida

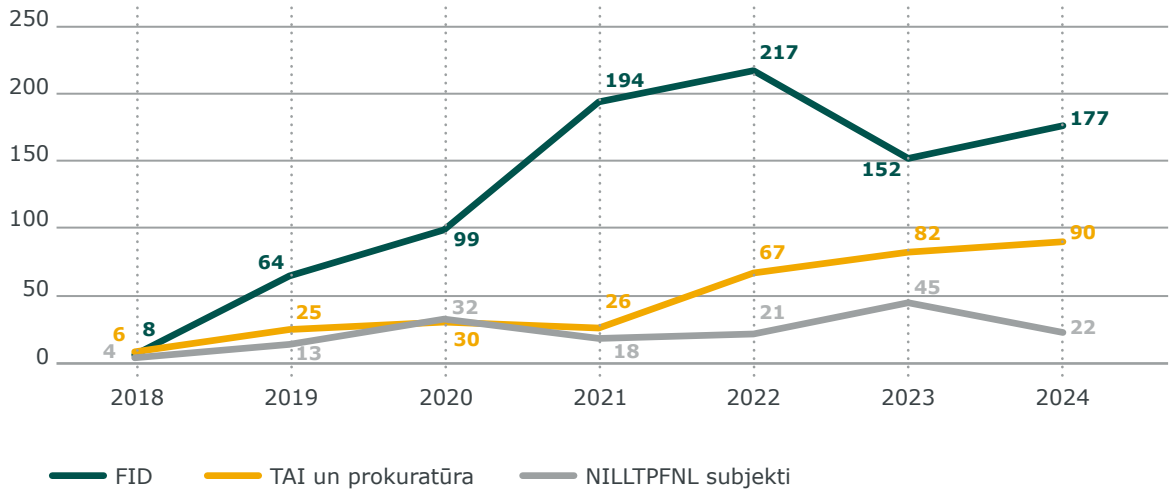

Specializētas SKG darba grupas

2024. gadā notikušas 11 Sankciju darba grupas sanāksmes (sīkāk skatīt sadaļu – FID darbs un loma sankciju jomā), kuras sastāvā ir FID, VID NMPP, VID MP, Ģenerālprokuratūras, Latvijas Banka un septiņu kredītiestāžu pārstāvji.

2024. gada Sankciju darba grupa, pamatojoties uz 2022. gada dokumentu "Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori", izstrādāja metodisko materiālu "Sektorālo un mērķēto finanšu sankciju apiešanas indikatori". Detalizētāku informāciju par metodisko materiālu var skatīt sadaļā par Stratēģisko un taktisko analīzi.

OpCEN

OpCEN ir FID iniciatīva, lai nodrošinātu sadarbību, informācijas analīzi un apmaiņu, pasākumu plānošanu starp FID un TAI konkrētu finanšu izlūkošanas, kriminālprocesa un operatīvās darbības procesa ietvaros ar mērķi efektivizēt organizētās noziedzības un smagu noziegumu novēršanu un apkarošanu, it īpaši NILLTF novēršanu un apkarošanu, kā arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu identifikāciju, lai nodrošinātu to turpmāku konfiskāciju. Lai nodrošinātu sadarbībā iesaistīto iestāžu darbinieku darba privātumu un drošumu, FID ir izveidota arī speciāli šīm mērķim aprīkota telpa.

2024. gadā, FID veltot arvien lielākus resursus NILL identificēšanā lietās atbilstoši otrajam riska profilam, stiprināta sadarbība ar TAI. OpCEN sanāksmju rezultātā FID īpaši sarežģītās lietās īstenoja padziļinātu operatīvo analīzi, turpinot arī papildu informācijas ieguvi no citiem NILLTPFNL subjektiem, ārvalstu dienestiem, valsts informācijas sistēmām, valsts pārvaldes iestādēm, publiskiem avotiem ar mērķi iegūt papildu faktus, kas gūtu papildu apstiprinājumu TAI izvirzītai iespējamai NILL un līdzekļu noziedzīgai izcelsmei.

Tā, piemēram, OpCEN analīzes rezultātā FID konstatējis, ka attiecībā uz narkotisko vielu nelikumīgas aprites rezultātā iegūtu NILL, Latvijas rezidenti tiek iekļauti starptautiskās noziedzīgās grupās un NILL plūsma ir ļoti sazarota, lai maksimāli apgrūtinātu izsekojamību. Joprojām tiek konstatētas skaidras naudas iemaksas bankomātos un turpmāka šo līdzekļu pārskaitīšana citām personām vai arī darījumi, izmantojot ārvalstu elektroniskās naudas iestādes/maksājumu iestādes, kad dažādas šķietami nesaistītas fiziskas personas pārskaita līdzekļus vienai vai vairākām savstarpēji saistītām personām. Iemaksātie skaidras naudas līdzekļi tiek strukturēti ar fiktīvu darījumu starpniecību un pārvietoti uz ārvalstīm. Tāpat identificēti gadījumi, kad personas darbojas kā starpnieki azartspēļu tiešsaistes platformās.

Finanšu izlūkošanas dienests

Finanšu izlūkošanas dienesta darbs un loma sankciju jomā

08

FID – kompetentā institūcija sankciju izpildē Latvijā

Ņemot vērā plašā mēroga sankcijas, ko ES, sākot ar 2022. gada februāri noteica pret Krieviju un Baltkrieviju, lai efektīvi un savlaicīgi reaģētu uz dinamiskajām izmaiņām sankciju jomā, tika pieņemts lēmums noteikt vienu kompetento institūciju sankciju izpildes jomā.

Atbilstoši 2023. gada 8. decembra grozījumiem Sankciju likumā FID, sākot ar 2024. gada 1. aprīli, kļuva par kompetento institūciju starptautisko un nacionālo sankciju izpildes jautājumos.

Lai nodrošinātu jauno funkciju ātru un kvalitatīvu ieviešanu, FID nokomplektēja un sagatavoja augsti kvalificētu speciālistu komandu, kā arī izveidoja tādu iekšējo procesu sistēmu, kas ļauj efektīvi apstrādāt liela apjoma informāciju un dokumentu plūsmas.

Sankciju izpildes jomā FID ir šādas galvenās funkcijas:

- pieņemt lēmumus par **starptautiskajās un nacionālajās sankcijās noteiktu izņēmumu piemērošanu**, izsniedzot vai atsakot izsniegt atļaujas darījumiem vai darbībām;
- **publicēt informāciju** par sankciju subjektiem, tiem iesaldētajiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem Latvijā;
- **izvērtēt** vai sankciju subjektu līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšana, par ko ziņojusi persona, veikta atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
- **uzturēt sankciju meklētāju** ar Latvijas Republikas nacionālajām sankcijām, ANO un ES sankciju sarakstos iekļautām personām;
- pieņemt lēmumus veikt sankciju subjektu līdzekļu un saimniecisko **resursu iesaldēšanu**;
- **lemt par līdzekļu un saimniecisko resursu atbrīvošanu no iesaldēšanas**, ja tiek atceltas pret personu noteiktās starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai mainās sankciju subjekta īpašumtiesības vai kontrole, bet līdzekļi un saimnieciskie resursi nav atbrīvoti;
- **sniegt skaidrojumus,** veikt informatīvus pasākumus un apmācības par ar **sankciju izpildi** saistītos jautājumos;
- **veikt informācijas apmaiņu** ar EK un ES dalībvalstu kompetentajām iestādēm;
- **saņemt un analizēt informāciju**, kas saskaņā ar sankciju regulējuma prasībām ziņojama dalībvalsts kompetentajai iestādei.

Sankciju funkciju centralizēšana bija nozīmīgs solis, kas nodrošināja sankciju izpildes efektivitāti. Galvenie ieguvumi, nosakot FID par sankciju kompetento institūciju:

- **viens pieturas punkts** – viena iestāde, kur privātā un publiskā sektora pārstāvji var vērsties pēc skaidrojumiem par sankciju izpildi;
- **tiesiskā noteiktība un vienota pieeja** – FID sniedz skaidrojumus visiem, nodrošinot konsekventu sankciju izpildi;
- **sinerģija starp funkcijām** – FID ekspertīze sankciju izpildē papildina tā kompetenci sankciju apiešanas novēršanā un otrādi, sekmējot gan efektīvāku sankciju ieviešanu, gan cīņu pret to apiešanu;
- **visaptveroša informācija** – FID saņem datus no visām iesaistītajām pusēm, tādējādi var identificēt uzlabojamos aspektus un proaktīvi iesaistīties kritiskajās jomās, definēt prioritātes, sniegt atgriezenisko saiti Ārlietu ministrijai par sankciju efektivitāti un iespējamiem uzlabojumiem sankciju regulējumā.

Iesaldētie līdzekļi un saimnieciskie resursi Latvijā (uz 31.12.2024.)

FID savā mājaslapā www.sankcijas.fid.gov.lv publicē informāciju, kas saņemta no personām par sankciju subjektiem un iesaldētajiem finanšu līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem Latvijā.

Uz 2024. gada 31. decembri publicēta informācija par **146 sankciju subjektiem**.

iesaldēti līdzekļi
55,19 milj. eiro apmērā

Iesaldētie aktīvi	Kopējais skaits
Transportlīdzekļi	66
Traktortehnika	11
Peldlīdzekļi	1
Ganāmpulks	1
Preču zīmes	3
Nekustamie īpašumi	101
Kapitāldaļas	23*
Minerālmēsli	127657 tonnas

*juridisko personu skaits

No 146 sankciju subjektiem (no kuriem 144 sankciju subjektu resursi Latvijā tika iesaldēti, pamatojoties uz sankcijām pret Krieviju un Baltkrieviju) 17 sankciju subjekti bija tieši iekļauti sankciju sarakstā kā fiziskas vai juridiskas personas, bet 129 sankciju subjekti bija juridiskas personas, kas ir sankciju sarakstā iekļauto personu īpašumā vai kontrolē.

Personām līdz 2024. gada 12. aprīlim pirmreizēji bija jāinformē FID par sankciju subjektiem Latvijā iesaldētajiem jebkādiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem.[5] Lai nodrošinātu, ka mājaslapā publicētā informācija ir pamatota, FID 30 dienu laikā pēc informācijas publicēšanas izvērtē un pārliecinās, ka sankciju izpilde – piemēram, līdzekļu iesaldēšana vai atbrīvošana no iesaldēšanas – ir veikta atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

2024. gadā FID kopumā veica 180 pārbaudes, lai pārliecinātos, ka līdzekļi vai saimnieciskie resursi ir iesaldēti pamatoti. FID secināja, ka **31 sankciju subjektam** līdzekļu un/vai saimniecisko resursu iesaldēšana nav veikta atbilstoši sankciju normatīvo aktu prasībām, līdz ar to tika pieņemts lēmums par līdzekļu un/vai saimniecisko resursu atbrīvošanu. Vairumā no šiem gadījumiem Latvijas finanšu iestādē bija iesaldēti līdzekļi (ienākošie maksājumi), kas saņemti no iespējamā sankciju subjekta, bet veikti uz tādu Latvijas finanšu iestādes klientu kontu, kas nav sankcijām pakļauta persona. Līdzekļu atbrīvošanas gadījumā līdzekļi netika pārskaitīti atpakaļ maksājuma veicējam, bet gan tika pārskaitīti maksājuma saņēmējam Latvijā par likumīgi sniegtiem pakalpojumiem vai preču piegādēm. Kopumā atbrīvoto aktīvu summa sastādīja mazāk nekā 0,01% no sankciju subjektiem visiem iesaldētajiem aktīviem Latvijā. Norādāms, ka lielākajā daļā gadījumu, kuros FID aktīvu iesaldēšanu atzina par neatbilstošu normatīvo aktu prasībām, kā pamatojums bija norādīta sankciju sarakstā iekļautas personas kontrole. Minētais bija skaidrojams ar bezprecedenta sankciju, kas noteiktas pret Krieviju un Baltkrieviju, apjomu, skaidrojuma trūkumu par kontroles jēdziena aspektiem un tā neviennozīmīgo piemērošanu sankciju izpildē. **Izvērtējot līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanas pamatotību, FID cita starpā nodrošināja vienotu pieeju kontroles kritērija piemērošanā.**

[5]Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 184 "Starptautisko un nacionālo sankciju ierosināšanas un izpildes kārtība" 49. punktu.

Detalizēta informācija par sankciju subjektiem, kuriem Latvijā ir iesaldēti līdzekļi vai saimnieciskie resursi, kā arī detalizēts iesaldēto aktīvu uzskaitījums ir pieejams FID mājaslapā sankcijas.fid.gov.lv. Šādas informācijas pieejamība nodrošina tiesisko noteiktību (sankcijas tiek piemērotas vienveidīgi visā Latvijā un informācija par sankciju subjektiem ir brīvi pieejama) un veicina sankciju izpildes efektivitāti, samazinot sabiedrības risku pārkāpt sankcijas, piemēram, novēršot nejaušu iesaistīšanos darījumos ar sankciju subjektiem.

Saskaņā ar Sankciju likumā noteikto pienākumu, ikvienai personai nekavējoties jāinformē FID par sankciju izpildi. 2024. gadā FID saņēma **679 paziņojumus** par visām darbībām, kas veiktas saistībā ar sankciju izpildi, tostarp par izmaiņām, kas skar iesaldētos aktīvus, FID izdoto lēmumu izpildi, sankciju izpildes rezultātā noraidītajiem vai neizpildītajiem maksājumiem, kā arī 100 tūkstošu eiro noguldījumu ierobežojumiem[6] u.c.

Izņēmumu piemērošana sankciju izpildē

Viena no funkcijām sankciju jomā, kuru FID pilda no 2024. gada 1. aprīļa, ir pieņemt lēmumus par starptautiskajās un nacionālajās sankcijās noteiktu izņēmumu piemērošanu, izsniedzot vai atsakot izsniegt atļaujas darījumiem vai darbībām. Lai saņemtu FID atļauju darījuma vai darbības veikšanai, sankciju subjektam vai personai, kas vēlas veikt darbības, uz kurām attiecināmas starptautiskās vai nacionālās sankcijas, ar pamatotu rakstveida iesniegumu ir jāvēršas FID. Rakstveida iesnieguma iesniedzējam ir pienākums iesniegumā norādīt izņēmuma piemērošanas nepieciešamību, juridisko pamatojumu un iesniegumam pievienot izņēmuma piemērošanu pamatojošus dokumentus un informāciju. Izņēmuma nepieciešamību un atbilstību ES regulās noteiktajiem izņēmuma gadījumiem pierādīt ir pienākums sankciju subjektam vai personai, kas vēlas veikt darbības, uz kurām attiecināmas starptautiskās vai nacionālās sankcijas.

Izņēmumu piemērošanas procesā FID veic rūpīgu un padziļinātu faktisko un tiesisko apstākļu analīzi, ar mērķi pārbaudīt atļaujas pieprasījumā ietvertās situācijas atbilstību izņēmuma tvērumam un sankciju mērķim. Pieņemot lēmumu par izņēmuma piemērošanu sankciju izpildē, FID ņem vērā ne tikai faktisko tiesību normās noteikto izņēmumu atbilstību atļaujas pieprasījumā norādītajai situācijai, bet arī citus būtiskus apstākļus, piemēram, preču daudzumu, darījuma summu, preču saņēmēju/nosūtītāju, sankciju apiešanas riskus u.c. Tādējādi FID nodrošina, ka izņēmuma piemērošana ir iespējama tikai ļoti retos un būtiskos gadījumos, kad izņēmuma nepiemērošana sankciju izpildē var radīt personām nesamērīgu kaitējumu, kas nav sankciju mērķis. Šādi izņēmumi var būt saistīti, piemēram, ar sankciju subjekta pamatvajadzību nodrošināšanu vai iesaldētu saimniecisko resursu (piemēram, nekustamo īpašumu) uzturēšanu.

2024. gadā kopā saistībā ar izņēmumu piemērošanu pieņemti 116 FID lēmumi. No tiem 99 gadījumos FID pieņēma lēmumu par izņēmuma piemērošanu sankciju izpildē un atļaujas izsniegšanu, 16 gadījumos izņēmuma piemērošana tika atteikta, papildus 2024. gada decembrī FID izdeva lēmumu - vispārīgo administratīvo aktu par "Par atļauto maksājumu noteikšanu".

[6]Padomes Regulas Nr. 833/2014 5.b pants un Padomes Regulas Nr. 765/2006 1.u pants noteic aizliegumu pieņemt jebkādus noguldījumus no noteiktām personām (piemēram, Krievijas, Baltkrievijas valstspiederīgajiem vai fiziskām personām, kuras uzturas Krievijā vai Baltkrievijā, no juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, kas iedibinātas Krievijā, Baltkrievijā u.c.), ja minēto fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru noguldījumu kopējā vērtība uz vienu kredītiestādi pārsniedz 100 000 eiro. Vienlaikus minētais ierobežojums nav attiecināms uz noguldījumiem, kas bija veikti pirms ierobežojumu noteikšanas. Informācija par noguldījumu ierobežojumu pārsniegšanu, sniedzama FID saskaņā ar Padomes Regulas Nr. 833/2014 5.g pantu un Padomes Regulas Nr. 765/2006 1.z pantu.

Sadarbība sankciju izpildē nacionālā un starptautiskā līmenī

Lai nodrošinātu vienotu pieeju sankciju izpildei un regulāru informācijas apmaiņu nacionālā līmenī, FID 2024. gadā aktīvi sadarbojās ar privātā un publiskā sektora pārstāvjiem.

11
ES līmeņa sanāksmes

11
Baltic Task Force tikšanās

11
Sankciju darba grupas sēdes

2024. gadā tika izveidots jauns sadarbības formāts starp FID, VID MP un Ārlietu ministriju. Tā ietvaros divas reizes mēnesī notiek trīspusējas tikšanās, lai apspriestu aktualitātes sankciju izpildes jomā. FID sniedz Ārlietu ministrijai ieteikumus sankciju regulējuma stiprināšanai, tostarp:

- atbalstu grozījumu izstrādē Sankciju likumā, lai nodrošinātu Latvijas normatīvā regulējuma atbilstību starptautiskajām prasībām;
- aktuālu informāciju par konkrētiem subjektiem, pret kuriem noteikt sankcijas. Rezultātā, piemēram, tika **noteiktas sankcijas pret vairākiem Krievijas ēnu flotes kuģiem.**

2024. gadā FID stiprināja sadarbību ar Latvijas Banku sankciju izpildes jomā, kur Latvijas Banka regulāri nodrošina informāciju par makroekonomikas datiem par Latvijas ārējās tirdzniecības rādītājiem, tostarp eksporta un importa statistiku. Savukārt FID informē Latvijas Banku par identificētajām nepilnībām sankciju atbilstības nodrošināšanā finanšu sektorā. FID piedalās Sankciju koordinācijas padomes sēdēs un citos sankciju jomas sadarbības projektos pēc nepieciešamības.

Publiskā un privātā sektora sadarbība sankciju jomā tika turpināta, organizējot SKG ietvaros izveidotās Sankciju darba grupas sanāksmes. 2024. gadā Sankciju darba grupā piedalījās eksperti no FID, Latvijas Bankas, Latvijas Republikas prokuratūras, VDD, VID NMPP un VID MP, kā arī no septiņām kredītiestādēm - "Swedbank" AS, "Luminor Bank" AS Latvijas filiāle, AS "SEB banka", akciju sabiedrību "Citadele banka", "BluOr Bank" AS, akciju sabiedrību "Rietumu Banka" un "Signet Bank" AS. 2024. gadā notika 11 Sankciju darba grupas sēdes, kuru laikā tika apspriesti aktuāli jautājumi par sankciju apiešanu un izpildi, kā arī dokumentētas aktuālās sankciju apiešanas tipoloģijas un indikatori.[7]

[7]Sektorālo un mērķēto finanšu sankciju apiešanas indikatori (2024). Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/Sankciju_apiesanas_indikatori_2024.pdf

FID aktīvi iesaistās dažādos starptautiskās sadarbības formātos. 2024. gadā notika 11 Baltijas valstu darba grupas (Baltic Task Force) tikšanās, kurās piedalījās Baltijas valstu kompetentās iestādes sankciju izpildes jomā un finanšu sektora uzraudzības iestādes. FID regulāri piedalās ES līmeņa pasākumos, kuros tiek runāts par dažādiem ar ES sankciju izpildi saistītiem jautājumiem, piemēram, Ārlietu padomnieku darba grupā (RELEX) un EK izveidotajā darba grupā "Freeze and seize" (Iesaldēt un konfiscēt).

2024. gadā īpaši stiprināta sadarbība ar Lietuvas un Igaunijas kompetentajām iestādēm sankciju izpildes jautājumos. Tāpat izveidota spēcīga sadarbība ar OFAC, OFSI, FCDO. Sadarbība ir stiprināta, daloties ar FID pieredzi sankciju funkcijas centralizēšanā un apmainoties ar zināšanām, tiekoties divpusējās tikšanās ar tādām valstīm kā Ukraina, Zviedrija, Nīderlande, Lihtenšteina, Apvienotā Karaliste, ASV, Vācija u.c.

Ziņojumi par sankciju apiešanu

Līdztekus jaunajai lomai starptautisko un nacionālo sankciju izpildes jautājumos, FID saglabāja arī savu kompetenci cīņā pret starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu.

Arī 2024. gadā informāciju par sankciju apiešanu FID galvenokārt saņēma no privātā sektora pārstāvjiem, kuriem atbilstoši Sankciju likumam ir pienākums sniegt FID ziņojumus par aizdomām par sankciju apiešanu.[8] Tāpat informāciju un izlūkdatus par iespējamu sankciju apiešanu FID nereti saņem no privātpersonām, kas pēc savas iniciatīvas vēršas FID, lai sniegtu informāciju par iespējamu sankciju apiešanu citām valsts iestādēm un starptautiskajiem sadarbības partneriem. Pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā un tā rezultātā noteiktajām starptautiskajām sankcijām pret Krieviju un Baltkrieviju, FID saņemto ziņojumu ar aizdomām par sankciju apiešanu skaits strauji pieauga un saglabājās augstā līmenī arī 2024. gadā, kad tika saņemts 451 šāds ziņojums.

FID saņemtie ziņojumi par sankciju apiešanu 2020.-2024. gadā

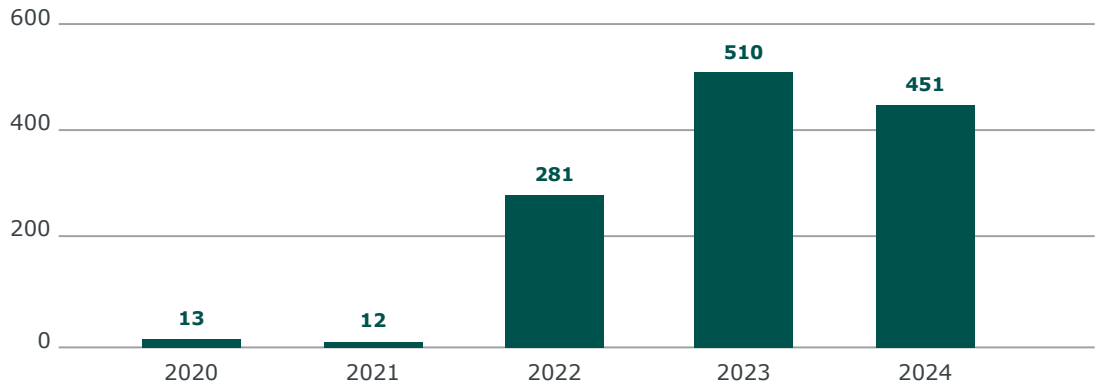

[8]Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 17. panta 2. punkts.

Salīdzinot ar 2023. gadu, neraugoties uz 2024. gadā noteiktajām jaunajām ES sankcijām, 2024. gadā saņemto ziņojumu skaits par sankciju apiešanu ir nedaudz samazinājies. To ir veicinājusi aktīva komunikācija ar publiskā un privātā sektora pārstāvjiem par sankciju izpildes jautājumiem, tai skaitā organizējot dažādas darba grupas, kā arī informatīvus seminārus, atjaunoti un FID mājaslapā www.fid.gov.lv publicēti metodiskie materiāli, vadlīnijas (tai skaitā metodiskais materiāls "Sektorālo un mērķēto finanšu sankciju apiešanas indikatori. 2. papildinātā redakcija"). Finanšu iestāžu augstā izpratne par sankciju izpildi mazināja Latvijas finanšu sektora izmantošanu norēķinu veikšanai par sankciju pārkāpumiem. Kā papildu iemeslu FID saņemto ziņojumu skaita samazinājumam var norādīt arī to, ka 2024. gadā tika ieviestas salīdzinoši mazāk jaunas sankciju kārtas, kas mazināja nepieciešamību pielāgoties jaunām sankciju apiešanas shēmām un tādējādi samazināja ziņojumu skaitu.

FID saņemtie ziņojumi par sankciju apiešanu 2024. gada griezumā

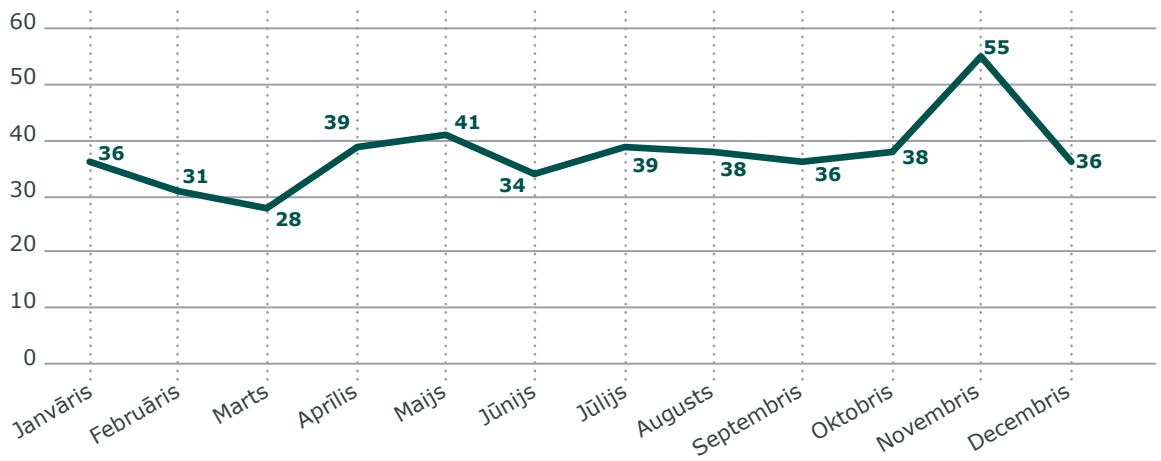

FID analīze un rezultāti cīņā ar sankciju apiešanu

Ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem, kas saistīti ar sankciju apiešanu, izskatīšana ir viena no augstākajām FID prioritātēm. FID veic ziņojumu analīzi un finanšu izlūkošanas darbības, lai pārbaudītu, vai informācija ir pamatota, proti, vai pastāv pamatotas aizdomas, ka ir noticis starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpums.[9] Ja aizdomas ir pamatotas, FID ir pienākums informāciju par to sniegt izmeklēšanas iestādēm, kuru kompetencē ietilpst sankciju pārkāpumu izmeklēšana: VDD vai VID NMPP. Tāpat FID ir tiesīgs sniegt informāciju par sankciju apiešanas riskiem, piemēram, VID MP. 2024. gadā minētajām iestādēm kopumā nosūtīti 124 analītiskie materiāli[10] par sankciju apiešanas riskiem vai ar pamatotām aizdomām par sankciju pārkāpšanu.

[9]Atbilstoši Krimināllikuma 84. pantam starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšana ir noziegums.
[10]Vienā FID nosūtītajā analītiskajā materiālā var būt iekļauta informācija par vairākiem aizdomīgiem darījumiem.

Informatīvie un apmācību pasākumi sankciju izpildes jomā

Izpildot vienu no FID kā nacionālā kompetentās institūcijas funkcijām, proti, sniegt skaidrojumus par sankciju izpildi saistītos jautājumos, FID 2024. gadā sniedza skaidrojumus par plašu un daudzveidīgu jautājumu loku, kas aptvēra gan tiesību normu interpretāciju, gan sarežģītu tehnisko aspektu izpēti un skaidrošanu.

Papildus skaidrojumiem FID ikdienā aktīvi sniedz telefoniskas konsultācijas par dažādākajiem ar sankcijām saistītiem jautājumiem gan fiziskām personām, gan juridisko personu pārstāvjiem. Kopumā 2024.gadā FID sniedza 363 telefona konsultācijas uz dažādiem ar sankciju izpildi saistītiem jautājumiem.

FID sadarbībā ar ārvalstu partneriem organizējis apmācības, lai stiprinātu FID un publiskā sektora kapacitāti sankciju jomā, piemēram:

- **21.-22. martā**, sadarbojoties ar OFSI, tika organizētas divu dienu apmācības FID pārstāvjiem, lai dalītos pieredzē un labajā praksē sankciju izpildē;
- **26.-27. novembrī** notika divu dienu apmācības Baltijas valstu publiskajam sektoram "UK-Baltics Litigation Workshop", kurās FCDO un Baltijas valstu ministriju un FID pārstāvji dalījās pieredzē par sankciju tiesvedībām;
- **10.-11. decembrī**, sadarbojoties ar ASV Valsts departamentu, tika organizētas divu dienu apmācības "Sanctions and Forfeiture Forum" kompetentajām iestādēm sankciju izpildē un TAI Baltijā un Horvātijā.

781 saņemti iesniegumi

24 FID organizētas apmācības sankciju jomā (Latvijā un ārvalstīs)

Vidēji 85 000 FID mājaslapas sankcijas.fid.gov.lv apmeklējumi **mēnesī**

Sabiedriskās domas pētījumā **aptaujāti vairāk nekā 300 uzņēmumi** par apmācību vajadzībām un formātu*

*(vairāk informācijas sadaļā "Komunikācija ar sabiedrību")

Finanšu izlūkošanas dienests

Inovācijas un tehnoloģiskie atbalsta risinājumi

09

2024. gadā tika uzsākts darbs pie pirmās FID digitālās attīstības stratēģijas, kas noteiks ilgtermiņa redzējumu, prioritātes un rīcības virzienus digitālo risinājumu ieviešanai un attīstīšanai dienestā, lai uzlabotu finanšu izlūkošanas procesus, datu analīzi un sadarbību ar Latvijas un starptautiskajiem partneriem NILLTPF jomā.

FID turpināja strādāt, lai attīstītu un pilnveidotu savas spējas izmantot jaunākos tehnoloģiju risinājumus un inovācijas. Viens no mērķiem bija kāpināt FID analītisko risinājumu kapacitāti, lai tādējādi paātrinātu un pilnveidotu izlūkdatu analīzes procesu, nodrošinātu izlūkdatu ticamību un datu apstrādes drošumu. Vienlaikus tika turpināts arī darbs pie tādu tehnoloģisko risinājumu attīstības, kas nodrošina drošu, sekmīgu un proaktīvu sadarbību starp iestādēm, NILLTPFNL subjektiem gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī.

Tāpat tika turpināts darbs ar mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās risinājumu ieviešanu. Pieaugot datu apstrādes apjomam, FID mērķis ir identificēt NILLTPF tipoloģijas un tendences, kā arī pēc iespējas automatizēt rutīnas un zemas intelektuālās kapacitātes manuālās darbības, lai novirzītu FID rīcībā esošos resursus padziļinātai analīzei.

goAML attīstība 2024. gadā

2024. gads Latvijas ziņošanas sistēmas goAML attīstības vēsturē iezīmēsies kā būtisku izmaiņu ieviešanas laiks – tika ieviesta nozīmīga izmaiņa goAML pieslēgšanās procesā, izmantojot jaunu un ērtu risinājumu – FID Autentifikācijas portālu.

Jaunais risinājums sniedz ziņotājiem iespēju atteikties no goAML lietotājvārdu atcerēšanās, aizstājot to ar drošu pieslēgšanos izmantojot mājaslapu Latvija.lv vai divfaktoru autentifikāciju, kas apvieno e-pastu un mobilā tālruņa numuru.

Šis jaunievedums ir īpaši ērts tiem NILLTPFNL subjektiem, kuriem ir vairāki goAML konti, jo pieslēdzoties FID Autentifikācijas portālam, iespējams uzreiz piekļūt visiem goAML kontiem vienuviet. Ir stiprināta arī sistēmas uzticamība un integritāte – katrs lietotājs ir atbildīgs tikai par savām darbībām sistēmā.

2024. gadā turpināja pieaugt reģistrēto lietotāju skaits, sasniedzot 3978 lietotājus gada beigās, kas ir par 51,03% jeb 1344 atvērtiem institūciju kontiem vairāk nekā 2023. gadā.

GOAML lietotāju skaita pieauguma dinamika 2021. - 2024. gadā

Gads	Reģistrētie lietotāji
2021	685
2022	1888
2023	2634
2024	3978

FID vadošā loma goAML lietotājvalstu kopienā

FID inovatīvā un dinamiskā pieeja goAML attīstībā ir pamanīta arī starptautiski – jau 2023. gada nogalē FID tika ievēlēts par goAML Starptautiskās lietotāju grupas vadošo valsti. Praktiski tas nozīmē uzņemties līderību un meklēt jaunas attīstības iespējas, saskaņojot apmēram 70 dažādu ziņošanas sistēmas lietotājvalstu intereses un pārstāvēt tās sadarbībā ar UNODC ekspertiem.

2024. gada 10.-12. septembrī FID organizēja goAML lietotājvalstu kopienas ikgadējo un lielāko gada pasākumu, kas pulcēja Rīgā vairāk nekā 100 dažādu finanšu izlūkošanas dienestu pārstāvjus no 70 goAML lietotāju valstu kopienas.

FID datu meklētājs Black-Box

Jau 2023. gadā tika izstrādāts FID datu meklētājs "Black-box", kas nodrošina autorizētiem TAI lietotājiem daļēju piekļuvi FID datu bāzei, personas datu konfidencialitāti un drošību nodrošinot ar Latvijā jaunu pseidoanonimizācijas risinājumu.

2024. gadā par "Black-Box" izmantošanu ir noslēgti 11 līgumi ar TAI, nodrošinot iespēju gūt apstiprinājumu par TAI lietvedībā esoša operatīvas darbības vai kriminālprocesa ietvaros meklētas personas datu esamību vai neesamību FID sistēmās, tādējādi būtiski atvieglojot un paātrinot datu apmaiņu starp iestādēm.

Kopš 2024. gada marta veikto meklējumu un sakritību attiecība

Gads	Meklējumi kopā	Sakritības	Sakritības (%)
2024	1652	495	22,5 %

Kā redzams, FID datu meklētājs izmantots 1652 reizes un 22,5% gadījumu ir apstiprinājies, ka FID rīcībā ir pieejama informācija par meklēto vienību.

Paralēli tiek attīstīti arī citi saistītie risinājumi, kas attiecināmi uz TAI vai citiem sadarbības partneriem, ar mērķi samazināt administratīvo resursu patēriņu, nodrošinot datu tālāku lietojamību un paātrinot FID atbilžu sniegšanas laiku. Viens no šādiem risinājumiem ir arī PDF veidlapas, kurās iestrādāta goAML ziņojumu/pieprasījumu XML struktūra un datu validācijas, kā arī to integrācija kopējā FID un partneru sadarbības arhitektūrā.

AMLIH – AML inovāciju centrs

Lai veicinātu TAI sadarbību un inovatīvu tehnoloģiju izmantošanu finanšu noziegumu izlūkošanai un novēršanai, 2022. gada sākumā FID paspārnē tika atklāts Baltijā pirmais finanšu izlūkošanas un naudas atmazgāšanas novēršanas centrs jeb AML Inovāciju centrs (AMLIH). 2024. gadā FID turpināja attīstīt gan tā tehniskās infrastruktūras, gan stiprināt tā datu analītikas spējas. Pagājušā gada laikā stiprināta klasificēto datu pārsūtīšanas un apstrādes iespēja, nodrošināts specializēts rīks atvērto datu izgūšanai un analītikai, kā arī veidoti atsevišķi risinājumi, kas atbalsta datu analīzes iespējas, piemēram, izstrādājot rīku, kas ļauj izgūt Telegram kanālu saturu tālākai analīzei.

Pateicoties Atveseļošanās un noturības fonda investīcijām, stiprināta arī FID analītiķu spēja tīkla struktūru analīzē, iegādāts risinājums nestrukturizēto datu apstrādei un izgūšanai, kā arī tiek strādāts pie starpsistēmu savienojumu pārvaldības sistēmas, ļaujot centralizēti pārvaldīt ārējos savienojumus un datu piekļuves tiesības šajos risinājumos, papildus veidojot jaunus savienojumus ar ārējiem avotiem.

2024. gadā AMLIH ietvaros tika piesaistīti arī divi datu zinātnieki, kas turpina mašīnmācību metožu pielietojuma attīstību finanšu noziegumu identificēšanai, attīstot spējas identificēt aizdomīguma pazīmes ziņojumos un stiprinot iespēju saišu meklēšanai starp ziņojumos minēto informāciju un pielikumos minētajiem datiem.

Viens no AMLIH darbības virzieniem ir arī jaunu projektu piesaiste, lai stiprinātu FID kapacitāti noteiktos darbības virzienos. FID aktīvi darbojas "Izlūkošanas un drošības speciālistu sadarbības tīklā ar nozares un akadēmisko aprindu dalībniekiem" projektā, kur analizē esošās problēmsituācijās TAI darbā un datu apmaiņā, kā arī kopā ar partneriem, analizē jauno tehnoloģiju pielietojumu iespējas noziegumu novēršanai.

2024. gadā izstrādāts projekta pieteikums Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.-2021. gadam programmas "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" Divpusējās sadarbības fonda iniciatīvai "Zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, tostarp attiecībā uz noziegumu pret vidi identificēšanā", kas vērsts uz FID spēju identificēt noziegumus pret vidi stiprināšanu, kā arī analītiķu spēju analizēt datus saistībā ar šiem noziegumiem attīstīšanu.

Finanšu izlūkošanas dienests

MONEYVAL 6. kārtas novērtējums

10

MONEYVAL
6. kārtas novērtējums

FID kā vadošajai iestādei, kuras mērķis ir novērst iespēju izmantot Latvijas finanšu sistēmu NILLTPF, ir viena no centrālajām lomām starptautiskajos valstu savstarpējos novērtējumos, kuru ietvaros tiek izvērtēta Latvijas NILLTPF novēršanas sistēma. Šīs jomas vadošais starptautiskais ziņojums ir MONEYVAL savstarpējās novērtēšanas ziņojums. Tas balstās uz FATF standartiem un metodoloģiju. Papildus FATF standartiem MONEYVAL izvērtē savu jurisdikciju atbilstību tajos iekļautajām starptautiskajām konvencijām, kā arī attiecīgajiem ES tiesību aktiem. Savstarpējā izvērtējuma mērķis ir padziļināta ziņojuma sagatavošana, kurā analizēta NILLTPF novēršanas pasākumu īstenošana un efektivitāte valstī. Izvērtējums satur arī mērķtiecīgus ieteikumus valsts sistēmas turpmākai stiprināšanai. Šis augsti kvalificētu starptautisko ekspertu novērtējums ietekmē starptautiskās sabiedrības un sadarbības partneru uztveri par valsts kompetento institūciju un privātā sektora uzņēmumu spēju prasmīgi un efektīvi aizsargāt finanšu sistēmas reputāciju un drošumu.

2024. gadā tika uzsākta jauna novērtējuma kārta gan MONEYVAL, gan visā FATF globālajā tīklā. Atbilstoši 2023. gada 11. aprīļa MK lēmumam par Latvijas gatavību būt starp pirmajām dalībvalstīm jaunajā novērtēšanas kārtā un 2023. gada decembra MONEYVAL plenārsēdes lēmumam 2024. gadā sākās Latvijas 6. kārtas novērtējums. Tādējādi Latvija kļuva gan par pirmo MONEYVAL jurisdikciju, gan par pirmo valsti visā FATF globālajā tīklā, kuras novērtēšanu uzsāk jaunajā kārtā. Tāpēc viens no FID svarīgākajiem prioritārajiem virzieniem 2024. gadā bija MONEYVAL 6. kārtas novērtējums.

Oficiāli Latvijas 6. kārtas novērtējums sākās 2024. gada 21. martā ar divu dienu MONEYVAL mācībām valsts pārvaldes un privātā sektora pārstāvjiem par jaunās kārtas novērtējumu. Mācības Latvijā organizēja FID sadarbībā ar MONEYVAL Sekretariātu un tajās piedalījās vairāk nekā 70 Latvijas pārstāvji.

Lai nodrošinātu gan izpratni par novērtējumu, tā mērķiem un metodoloģiju, gan par FATF standartiem papildus jau minētajām MONEYVAL mācībām FID nodrošināja virkni mācību visiem NILLTPF novēršanas sistēmas dalībniekiem gan publiskajā sektorā, gan arī privātajā sektorā visa gada garumā. Kopumā FID ir nodrošinājis 12 šādas apmācības, kurās piedalījās vairāk nekā 700 dalībnieki.

Tas ļāva Latvijas iestādēm sagatavot un savlaicīgi iesniegt visu nepieciešamo informāciju, kas apliecina Latvijas NILLTPF novēršanas sistēmas atbilstību FATF standartiem un tās efektivitāti.

Latvijas novērtējumā ar FID starpniecību MONEYVAL Sekretariātam tika iesniegtas:

1. Latvijas atbildes uz tehniskās atbilstības anketu par Latvijas normatīvo aktu atbilstību visām 40 FATF rekomendācijām;

2. Latvijas atbildes uz efektivitātes anketu, kas parāda efektivitāti visos 11 rezultatīvajos rādītājos, tostarp nepieciešamos statistikas datus un vairāk nekā 200 lietu piemērus, kas demonstrē Latvijas NILLTPF novēršana sistēmas efektivitāti.

Saskaņā ar MONEYVAL novērtējuma procedūru ļoti būtisks novērtējuma posms ir novērtētāju komandas klātienes vizīte, kuras laikā eksperti iepazīstas ar valsts NILLTPF sistēmu, intervē tās pārstāvjus, lai iegūtu gan papildinformāciju, gan gūtu apstiprinājumu jau iesniegtajai informācijai. Klātienes vizīti organizēja un koordinēja FID. Vizīte notika no 2024. gada 4. novembra līdz 15. novembrim. Oficiālajā atklāšanas pasākumā klātesošos uzrunāja premjerministre E.Siliņa, ģenerālprokurors J.Stukāns un Latvijas Bankas prezidents M.Kazāks. Savās uzrunās amatpersonas uzsvēra Latvijas paveikto finanšu sistēmas stiprināšanā un starptautisko saistību ievērošanā, kā arī norādīja uz vizītes nozīmīgumu valsts starptautiskajai reputācijai. Kopumā vizītes laikā tika organizētas 76 klātienes intervijas ar vairāk nekā 200 pārstāvjiem no valsts pārvaldes un privātā sektora, tai skaitā FID, TAI, Prokuratūras, UKI, ministrijām un tiesnešiem. Šīs intervijas sniedza MONEYVAL novērtētāju komandai iespēju gūt padziļinātu priekšstatu par Latvijas NILLTPF novēršanas sistēmas darbību un tās efektivitāti.

Latvijas MONEYVAL 6. kārtas novērtējuma ziņojums tiks izskatīts un pieņemts 2025. gada jūnijā. Ievērojot to, ka tas būs pirmais novērtējuma ziņojums jaunajā novērtēšanas kārtā FATF globālajā tīklā, tāpēc tā pieņemšana notiks kopējā FATF/MONEYVAL plenārsēdē, pulcējot vairāk nekā 700 pārstāvjus no visas pasaules.

MONEYVAL 6. kārtas novērtējuma laika grafiks

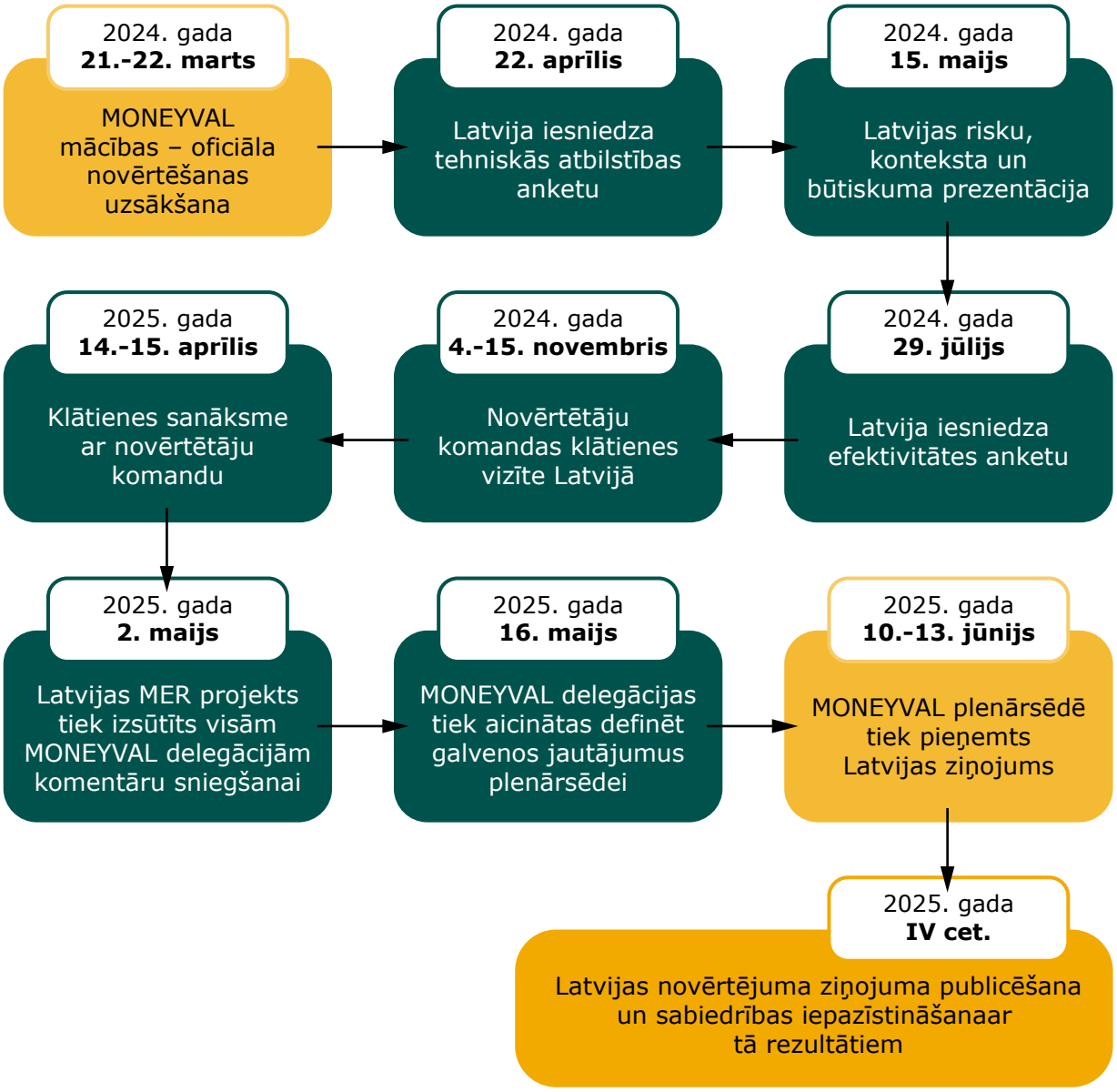

Jauns visaptverošs starptautisks novērtējums par Latvijas NILLTPF novēršanas sistēmu ir nozīmīgs, jo Latvija būs ieguvusi pilnvērtīgu vērtējumu par esošo situāciju, pozitīvi ietekmējot Latvijas starptautisko reputāciju un tēlu, kā arī veicinot drošas investīcijas un ekonomisko izaugsmi.

FID kā novērtējuma koordinators visā novērtējuma laikā nodrošināja ciešu sadarbību ar MONEYVAL Sekretariātu, apliecinot to, ka Latvija ir aktīva MONEYVAL dalībvalsts, kas izprot savstarpējo novērtējumu nozīmīgumu. Kā vēl viens šāds apliecinājums ir MONEYVAL Sekretariāta rīkotās kopējā MONEYVAL/FATF novērtētāju mācības, kuras sadarbībā ar FID tika organizētas Rīgā. Mācības norisinājās 2024. gadā no 8. līdz 12. aprīlim FID un to mērķis bija sagatavot novērtētājus jaunai savstarpējai valstu novērtējuma kārtai. Mācībās piedalījās 39 eksperti no 24 MONEYVAL un FATF valstīm, tostarp pieci eksperti no Latvijas. Apmācības tika organizētas jaunajiem novērtētājiem, koncentrējoties gan uz tehniskās atbilstības, gan efektivitātes aspektiem. Tādējādi, Latvija apliecināja ne tikai savu atbalstu MONEYVAL, bet arī savu apņemšanos nodrošināt profesionālus un zinošus ekspertus kā novērtētājus jaunajā novērtējumu kārtā.

Finanšu izlūkošanas dienests

Komunikācija ar sabiedrību

11

Komunikācija ar sabiedrību

Lai informētu par FID aktualitātēm un paveikto, kā arī jaunumiem NILLTPF novēršanas un sankciju jomā, FID 2024. gadā nodrošināja saziņu ar sabiedrību dažādos komunikācijas kanālos. Kļūstot par kompetento iestādi sankciju izpildes jautājumos Latvijā, FID par prioritāti izvirzīja sabiedrības informēšanu un izglītošanu šajā jomā. Tāpēc 2024. gadā FID proaktīvi īstenoja komunikāciju ar sabiedrību sankciju izpildes jomā gan sadarbībā ar medijiem, gan īstenojot dažādas sabiedrības informēšanas aktivitātes.

Sadarbība ar medijiem

2024. gadā FID ir sagatavojis un sniedzis atbildes uz mediju pieprasījumiem, kā arī proaktīvi īstenojis publicitātes aktivitātes. Galvenie temati tika atspoguļoti nacionālajos un ārvalstu medijos informatīvu sižetu, interviju, viedokļu rakstu, izglītojošu un skaidrojošu materiālu formātā.

Svarīgākie medijus interesējošie temati 2024. gadā:

1. Finanšu izlūkošana: krāpšana un naudas mūļi.
2. FID jaunā funkcija sankciju jomā, sankciju apiešana un tendences, Krievijas ēnu flote.

Jāuzsver, ka ievērojot sankciju jautājumu aktualitāti, 2024. gadā bija ievērojama Latvijas un ārvalstu mediju interese par jautājumiem saistībā ar sankciju izpildi.

Lai veicinātu sabiedrības izpratni par sankciju izpildi Latvijā, FID aktīvi sadarbojas ar Ārlietu ministriju, Latvijas Banku un VID MP. Šī sadarbība ietvēra gan informācijas apmaiņu, gan koordinētu komunikāciju ar sabiedrību un medijiem.

Digitālie kanāli un sociālie mediji

Viens no galvenajiem FID komunikācijas kanāliem ir mājaslapa www.fid.gov.lv, kas nodrošina aktuālu un nozīmīgu informāciju gan latviešu, gan angļu valodā. Lietotāju pieprasījums pēc mājaslapā pieejamās informācijas turpināja pieaugt, un 2024. gadā apmeklētāju skaits sasniedza vairāk nekā **73 tūkstošus unikālo apmeklētāju**, apliecinot tās nozīmīgo lomu sabiedrības informēšanā un profesionālajā vidē.

Kļūstot par kompetento iestādi sankciju izpildes jautājumos Latvijā, FID 2024. gadā izveidoja jaunu mājaslapu sankcijas.fid.gov.lv. Šī vietne nodrošina aktuālo informāciju par sankciju piemērošanu un izpildi. Mājaslapā iekļauti arī skaidrojošie un metodoloģiskie materiāli.

Ikdienas komunikācijā ar sabiedrību FID izmanto arī sociālos tīklus, regulāri informējot sekotājus un citus sociālo tīklu lietotājus par aktualitātēm FID darbā, NILLTPF un sankciju izpildes jomā.

FID informatīvais izdevums

FID informatīvā izdevuma mērķis ir nodrošināt regulāru un kvalitatīvu informācijas apriti starp finanšu noziegumu novēršanā iesaistītajām institūcijām un nozares dalībniekiem. Izdevums sniedz aktuālo informāciju par sankciju izpildi, finanšu izlūkošanu un tiesību regulējuma izmaiņām, veicinot vienotu izpratni un sadarbību.

2024. gadā tika izdoti četri informatīvā izdevuma numuri – reizi ceturksnī, nodrošinot regulāru informācijas pieejamību.

Katrs izdevums ietvēra:

- finanšu sektora aktualitātes;
- intervijas ar ekspertiem;
- ekspertu viedokļus un analīzi;
- aktualitātes par FID darbību un prioritātēm;
- sankciju jomas aktualitātes;
- vadlīnijas un metodiskos materiālus nozares dalībniekiem.

Izdevums tika izplatīts digitālā formātā FID mājaslapā, kā arī nosūtīts sadarbības partneriem, tostarp finanšu sektoram, UKI un citām institūcijām. Izdevums jaunumu vēstules veidā latviešu un angļu valodā tiek publicēts arī profesionālajā tīklā *LinkedIn*, kur tā saņemšanai ir pierakstījušies 3719 abonenti. Ņemot vērā lielo lasītāju interesi, 2025. gadā ir plānots turpināt izdevuma izdošanu.

Informatīvi izglītojoša kampaņa "Nozieguma pēdas nevar atmazgāt"

Lai veicinātu iedzīvotāju izpratni par finanšu noziegumu veidiem un iespējām pasargāt sevi no apkrāpšanas un iesaistīšanās krāpnieku shēmās, FID jau sesto gadu īstenoja informatīvi izglītojošu kampaņu. Kampaņas vēstījums "Nozieguma pēdas nevar atmazgāt" uzsver, ka naudas atmazgāšana nav tikai finanšu pārkāpums – tās pamatā ir smagi noziegumi, piemēram, narkotiku tirdzniecība, terorisms, korupcija, krāpšana un cilvēktirdzniecība. Kampaņas mērķis ir izgaismot šo noziegumu patieso būtību, izglītot sabiedrību par finanšu noziegumu sekām un to ietekmi uz ekonomiku un drošību, kā arī brīdināt par riskiem, kas saistīti ar apzinātu vai neapzinātu iesaistīšanos finanšu krāpniecības darījumos.

Līdzīgi kā pērn, kampaņas ietvaros tika izveidoti dažādi publicitātes materiāli, tostarp preses relīzes, viedokļu raksti, intervijas un publikācijas medijos un sociālajos tīklos. Vizuālie materiāli veiksmīgi izmantoti gan vides, gan tiešsaistes reklāmās, nodrošinot plašu auditorijas sasniedzamību.

Kampaņas centrālo platformu veidoja mājaslapa www.vieglanauda.lv, kurā publicēta izzinoša informācija par nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas avotiem, kā arī aktuālākā statistika par šo noziegumu tendencēm. 2024. gadā vietni apmeklēja vairāk nekā 29 tūkstoši unikālo lietotāju, apliecinot sabiedrības interesi un nepieciešamību pēc šāda veida izglītojoša satura.

Lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku komunikāciju, tika organizētas reģionālās lekcijas un izstādes Jēkabpilī, Rēzeknē un Ogrē, sekmējot sabiedrības informētību un diskusijas par finanšu noziegumu novēršanu, kā arī sniedzot praktiskus padomus par to, kā atpazīt un novērst finanšu noziegumus ikdienas dzīvē. Lai nodrošinātu MK 2024. gada 27. augusta sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 33 52. §) 4. punktā dotā uzdevuma par ik gadu horizontālu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu (izņemot neatkarīgās institūcijas) izdevumu no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem samazinājumu izpildi, FID pārtrauks Naudas likumu dienas kā izglītojoša kampaņa uzņēmējiem un sabiedrībai rīkošanu, samazinās izdevumus semināru NILLTPFNL subjektiem rīkošanai un izdevumus nemateriālajiem ieguldījumiem, atliekot atsevišķo izmaiņu veikšanas Informāciju sistēmās.

Sabiedriskās domas aptaujas

Lai nodrošinātu mērķtiecīgu sabiedrības izglītošanu un informēšanu par NILL, tās saistību ar noziedzīgiem nodarījumiem un to sekām, FID arī 2024. gadā veica sabiedriskās domas aptauju.

Aptaujas rezultāti liecina par uzlabojumiem sabiedrības izpratnē par finanšu noziegumiem un pieaugošā neiecietībā pret šādiem noziegumiem. Samazinās iedzīvotāju īpatsvars, kuri būtu gatavi personīgo interešu vārdā veikt finanšu noziegumus vai izmantot no tiem gūtos labumus.

Lai spētu izstrādāt mērķētas aktivitātes uzņēmēju informētības un izpratnes par ar sankcijām saistītiem jautājumiem, FID 2024. gada nogalē organizēja sabiedriskās domas aptauju. Aptaujā piedalījās vairāk nekā 300 Latvijas uzņēmumi. Aptaujas rezultāti liecina, ka ir nepieciešams turpināt proaktīvi veikt informatīvus pasākumus, kas vērsti uz izpratnes uzlabošanu par sankciju mērķiem.

Aptaujās iegūtos rezultātus FID izmantos turpmākajās sabiedrības informēšanas un izglītojošās kampaņās, formulējot galvenos vēstījumus, izvēloties komunikācijas kanālus un rīkus, kā arī gatavojot FID stratēģiskās komunikācijas produktus.

Finanšu izlūkošanas dienests

Finanšu izlūkošanas dienesta organizētie starptautiskie pasākumi

12

Finanšu izlūkošanas dienesta organizētie starptautiskie pasākumi

19. marts

Starptautiska konference

''Efektīvas sankcijas: mērķi 2024. gadam"

Savā darbā sankciju jomā FID par prioritāti izvirzīja sabiedrības informēšanu un izglītošanu. Tāpēc, vēl pirms kļūšanas par kompetento iestādi sankciju izpildes jautājumos Latvijā, FID organizēja starptautisku konferenci "Efektīvas sankcijas: mērķi 2024. gadam". Konferences mērķis bija veicināt diskusiju par sankciju efektivitātes uzlabošanu, īpašu uzmanību pievēršot aktuālajiem izaicinājumiem un iespējām, kas saistītas ar sankciju īstenošanu 2024. gadā.

Konference pulcēja vairāk nekā 1000 dalībnieku, no kuriem 100 piedalījās klātienē, savukārt rekordliels dalībnieku skaits – vairāk nekā 900 – piedalījās attālināti, tādējādi uzsverot interesi un nozīmi, ko šī tēma guvusi gan vietējā, gan starptautiskā līmenī.

Konference iezīmēja nozīmīgus jautājumus, tostarp sankciju mērķu sasniegšanas stratēģijas, pārrobežu sadarbības nozīmi un iespējamos nākotnes riskus. Tajā uzstājās 21 starptautisks eksperts no deviņām valstīm, tostarp valsts iestādēm, finanšu institūcijām un nozares līderiem. Eksperti diskutēja par sankciju izpildes modeļiem dažādās valstīs, īpašu uzmanību pievēršot centralizētu un decentralizētu pieeju salīdzinājumam. Tika akcentēta nepieciešamība pēc efektīvākas sadarbības starp publisko un privāto sektoru un nepieciešamība uzlabot sankciju izpildes pasākumus, lai novērstu to apiešanu.

Konference noslēdzās ar vairākiem secinājumiem, tostarp par nepieciešamību veikt papildu pasākumus sankciju izpildes koordinēšanai ES līmenī. Tāpat tika uzsvērts, ka FID pieredze var kalpot par piemēru citām dalībvalstīm.

Konference tika organizēta Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.-2021. gadam programmas "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" projekta Nr. EEZ/FID/2021/6 "Darbinieku zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošana Latvijā" ietvaros.

Iceland Liechtenstein Norway grants

8.-12. aprīlis

Starptautiskas apmācības **"MONEYVAL novērtētāju apmācības"**

2024. gadā MONEYVAL uzsāka 6. savstarpējo novērtējumu kārtu, kuras ietvaros tiek vērtēta MONEYVAL dalībvalstu NILLTPF sistēmas efektivitāte. Lai nodrošinātu, ka novērtējumos ir nepieciešamais ekspertu skaits, kas veic šādus valstu savstarpējos novērtējumus, MONEYVAL regulāri organizē novērtētāju apmācības.

Sadarbībā ar MONEYVAL FID no 8. līdz 12. aprīlim rīkoja šādas MONEYVAL novērtētāju apmācības, kurās tika sagatavoti starptautiskie novērtētāji jaunajai – 6. savstarpējai valstu novērtēšanas kārtai. Apmācību laikā jaunie novērtētāji piedalījās teorētiskās un praktiskās nodarbībās, kuru laikā tika izspēlēti dažādi valstu pārstāvju intervēšanas scenāriji.

Kopumā apmācībās piedalījās 39 eksperti no 24 MONEYVAL un FATF valstīm, tostarp pieci eksperti no Latvijas.

Šāda apmācību uzņemšana savā valstī, kā arī Latvijas ekspertu dalība apmācībās parāda Latvijas apņemšanos sniegt savu devumu starptautisko standartu stiprināšanā FATF globālajā tīklā, kā arī nodrošināt profesionālus un zinošus ekspertus kā novērtētājus jaunajā novērtējumu kārtā.

10.-12. septembris

Reģionālā sanāksme **"goRIGA 2024"**

goAML lietotāju reģionālā sanāksme ir ikgadējs pasākums, kurā tiekas finanšu izlūkošanas dienesti, kuri ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem saņemšanai izmanto goAML risinājumu. FID ir aktīvs savas nozares digitālo jauninājumu un goAML vēstnesis, tāpēc 2024. gadā uzņēmās šī starptautiskā pasākuma organizēšanu.

Rīgā trīs dienu pasākumā pulcējās vairāk nekā 100 finanšu izlūkošanas dienestu pārstāvji no 45 pasaules valstīm, prezentāciju un diskusiju veidā apspriežot goAML sistēmas pašreizējās iespējas un turpmāko attīstību. Tāpat dalībnieki arī apmainījās ar idejām, pieredzi, labāko praksi un tehnoloģiskajiem risinājumiem NILLTPF, sankciju, mašīnmācīšanās un citos būtiskos jautājumos. Devītā starptautiskā goAML lietotāju reģionālā sanāksme "goRIGA 2024" tika organizēta sadarbībā ar UNODC, kas ir goAML sistēmas izstrādātājs.

Finanšu izlūkošanas dienests

Finanšu izlūkošanas dienesta finanšu vadība

13

Finanšu izlūkošanas dienesta finanšu vadība

FID pamatfunkciju finansēšana tika nodrošināta no budžeta programmas 43.00.00. "Finanšu izlūkošanas dienesta darbība". Papildus tika realizēti šādi ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti:

- "AML inovāciju centra izveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšanas uzlabošanai" ES Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 6. komponentes "Likuma vara" 6.2. reformu un investīciju virziena "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšana, ekonomisko noziegumu izmeklēšana, tiesvedības procesu modernizācija un preventīvo darbību īstenošana" 6.2.1.r reformas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšanas, ekonomisko noziegumu izmeklēšanas un tiesvedības procesu modernizācija 6.2.1.1.i. investīcijas ietvaros (projekta nr. 6.2.1.1.i.0/1/22/I/IEM/001). Projekta mērķis – NILLTPF identificēšanas spēju stiprināšana. Projekta īstenošanas periods līdz 2025. gada 31. martam.

- Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" ietvaros (Finansējums budžeta apakšprogrammā 71.06.00 "Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti"):

  - "Darbinieku zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā Latvijā" sadarbībā ar projekta partneri – Latvijas banku (projekta nr. EEZ/FID/2021/6). Projekta mērķis – uzlabot darbinieku prasmes un zināšanas un stiprināt to iestāžu spējas, kuras ir atbildīgas par finanšu iestāžu, finanšu izlūkošanas un izmeklēšanas uzraudzību. Projekta īstenošanas periods līdz 2024.gada 30. aprīlim.

  - Divpusējās sadarbības fonda finansējuma iniciatīva "Zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, tostarp attiecībā uz noziegumu pret vidi identificēšanā" (projekta Nr. EEZ/DSF/FID/2024/1). Projekta mērķis – stiprināt FID spējas atpazīt un reaģēt uz NILL gadījumiem, tostarp gadījumiem, kas saistīti ar noziegumiem pret vidi, veidojot kopēju darba grupu šādu noziegumu tipoloģiju izstrādei un zināšanu un labās prakses apmaiņai. Projekta īstenošanas periods līdz 2025.gada 31. martam.

- "Izlūkošanas un drošības speciālistu sadarbības tīkls ar nozares un akadēmisko aprindu dalībniekiem". Projekta mērķis – izstrādāt metodes un tehnoloģijas, kas novērstu kiberuzbrukumus digitālajā vidē, kā arī izveidot starptautisku drošības un izlūkošanas dienestu praktiķu tīklu. Projektā piedalās 30 partneri no deviņām ES dalībvalstīm un sešām asociētajām valstīm. Projekta ieviešanas periods līdz 2026.gada 31. augustam. Finansējums budžeta apakšprogrammā 70.19.00 "ES pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" projektu un pasākumu īstenošana" (CESPI/IEM/19 "ES pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" projektu un pasākumu īstenošana").

- "Stiprināt ES aktīvu atgūšanu un sankciju izsekošanu pret starptautisku augsta līmeņa korupciju". Projekta mērķis – stiprināt augsta līmeņa korupcijas, sankcijām pakļautu režīmu vai personu līdzekļu atgūšanu ES. Projekts aptver astoņas ES dalībvalstis, kas pārstāv visas ieinteresētās mērķgrupas. Projekta ieviešanas periods līdz 2025. gada 30. aprīlim. Finansējums budžeta apakšprogrammā 70.23.00 "Izdevumi citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai" (CESPI/IEM/043 "Iekšējās drošības fonds – kopienas darbība").

FID darbības izdevumi (43.00.00 "Finanšu izlūkošanas dienesta darbība") 2024. gadā bija 6,78 miljoni eiro, kas ir 94,5% no apstiprinātā gada plāna un par 43,1% vai 2,0 milj. eiro vairāk par 2023. gada izdevumiem. Pieauguma pamatā ir papildu piešķirtais finansējums 0,64 milj. eiro pasākumiem, saskaņā ar MK 2022. gada 13. decembra rīkojumu Nr. 940 "Par Pasākumu plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai 2023.-2025. gadam" un MK 2024. gada 2. maija rīkojumu Nr. 338 "Par Pasākumu plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai 2024.-2026. gadam", kā arī MK 26.09.2023. protokola Nr. 47, 43. § 2. punktā atbalstīts prioritārais pasākums "Par ES tiesību aktos atļautajiem izņēmumiem sankciju piemērošanā un Latvijas kompetentajām iestādēm šo izņēmumu piemērošanā". Prioritārā pasākuma realizēšanai 2024. gadā tika piešķirti 1,36 milj. eiro (pirms apropriācijas izmaiņām 1,55 milj. eiro), apgūti 1,14 milj. eiro jeb 84%.

2024. gadā tika veikti arī divas sabiedriskās domas aptaujas:

- Sabiedriskās domas aptauja par FID darbību, iedzīvotāju izpratni par finanšu noziegumiem un toleranci pret tiem par 6 224,24 eiro (tai skaitā PVN). Aptaujas mērķis – noskaidrot sabiedrības izpratnes līmeni un toleranci pret finanšu noziegumiem, par FID darbību kontekstā ar NILL novēršanu, izzināt iedzīvotāju viedokli par iemesliem izvēlei par labu finanšu pakalpojumiem ārvalstīs, noskaidrot Latvijas sabiedrības attieksmi pret kriptovalūtu un ar to saistītajiem riskiem. Aptaujas iegūtos rezultātus FID izmantos turpmākajās sabiedrības informēšanas un izglītojošās kampaņās, precīzāk formulējot galvenos vēstījumus, izvēloties komunikācijas kanālus un rīkus, kā arī, gatavojot FID stratēģiskās komunikācijas produktus.

- Sabiedriskās domas aptauja par uzņēmēju izpratni par sankciju regulējumu un FID lomu sankciju izpildē, kā arī uzņēmēju izaicinājumiem sankciju atbilstības nodrošināšanā par 7 832,33 eiro (tai skaitā PVN). Pētījuma mērķis – noskaidrot uzņēmēju izpratni par starptautisko un nacionālo sankciju regulējumu un FID lomu sankciju izpildē, kā arī uzņēmēju pieredzi un izaicinājumiem, nodrošinot atbilstību sankciju regulējumam. Pētījumā iegūtos rezultātus FID izmantos turpmākajās sabiedrības informēšanas un izglītojošās kampaņās, precīzāk formulējot galvenos vēstījumus, izvēloties komunikācijas kanālus un rīkus, kā arī, gatavojot FID stratēģiskās komunikācijas produktus.

Pamatojoties uz Noziedzības novērtēšanas padomes 2024. gada 4. decembra protokolu Nr. 26, FID piešķirts finansējums 50 715 eiro pasākuma "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas fonds" projektam "FID dienesta kapacitātes stiprināšana finanšu un ekonomisko noziegumu apkarošanas veicināšanai, nodrošinot IKT drošības infrastruktūras attīstību" īstenošanai. Savukārt, 2023. gada pasākuma "FID kapacitātes stiprināšana finanšu un ekonomisko noziegumu apkarošanas veicināšanai, nodrošinot IKT drošības infrastruktūras attīstību" (145 400 eiro) termiņš tika pagarināts līdz 2025. gadā 26. maijam.

Lielākais ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētais projekts 2024. gadā bija Atveseļošanas un noturības mehānisma projekts "AML inovāciju centra izveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšanas uzlabošanai", kura ietvaros tika veikti izdevumi 0,62 milj. eiro apmērā, kas ir 80,8% no apstiprinātā gada plāna. No veiktajiem izdevumiem 85,8% veido kapitālieguldījumi, bet 15,2% izdevumi precēm un pakalpojumiem.

Tam sekoja EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētais projekts "Darbinieku zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā Latvijā", kura ietvaros tika veikti izdevumi 32 965 eiro apmērā, kas ir 100,0% no apstiprinātā gada plāna. Projekta ieviešana ir noslēgusies. 2024. gadā vēl netika veikti izdevumi Divpusējās sadarbības fonda finansējuma iniciatīvas ietvaros.

Kopējie FID izdevumi 2024. gadā bija 7,44 milj. eiro, kas ir 93,0% no apstiprinātā gada plāna un par 30,6% vai 1,75 milj. eiro pārsniedz 2023. gada izdevumus. No visiem izdevumiem 57,2% veido atlīdzības maksājumi (2023. gadā 51,5%), 31,5% izdevumi precēm un pakalpojumiem (2023. gadā 31,9%), un kapitālie izdevumi 11,2% (2023. gadā 16,6%). 2024. gadā neizlietoto finansējumu galvenokārt veido ietaupījums no kavējuma atlases procesos vakanto amata vietu aizpildīšanas, no atliktajiem darbiem informācijas tehnoloģiju un datu zinātnes jomā, ka arī no izbeigta bez rezultāta konkursa programnodrošinājuma jomā.

FID budžeta programmas mērķis ir nodrošināt pasākumu veikšanu NILLTPF noteikto funkciju izpildei un nepieļaut Latvijas finanšu sistēmas izmantošanu NILL. Budžeta programmas politikas un darbības rezultāti ir atspoguļoti tabulā.

Budžeta programmas 43.00.00 "Finanšu izlūkošanas dienesta darbība" darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji 2024. gadā

	2024. gada plāns	2024. gada izpilde	Izpildes novirze no plānotās vērtības, %
Politikas rezultatīvie rādītāji			
MONEYVAL novērtējuma ziņojumā par Latvijas NILL/TF novēršanas sistēmu Latvijas efektivitāte finanšu izlūkošanas jomā (IO.6 – Financial Intelligence) uzlabojās, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem.	2	2	0%
Darbības rezultāti			
Veikta finanšu analīze un tās rezultātā informācija nodota tiesībaizsardzības iestādēm (lietu skaits)	363	365	+1%
Padziļināti analizētas un tiesībaizsardzības iestādēm nosūtītas īpaši sarežģītas un apjomīgas augstas prioritātes lietas (skaits)	22	25	+14%
Izstrādāti publiski pieejami stratēģiskās analīzes pētījumi vai materiāli attiecībā uz NILL/TF/PF tendencēm un tipoloģijām, pilnveidot šādu darbību aizkavēšanas un atklāšanas metodes (skaits).	6	7	+17%
Ieviesti mašīnmācīšanās / mākslīga intelekta risinājumi, ar kuru palīdzību samazināts manuālu, rutīnas darbu apjoms un ir augšupejoša tendence jaunu riska indikatoru (red-flags) identificēšanai (skaits)	2	2	0%
Centralizēta ar sankciju izpildi saistītas informācijas aprite valstī, kas nodrošina vienveidīgu un konsekventu sankciju izpildi un lēmumu pieņemšanu, lēmumu apstrīdēšanas iespēju un divpusēju sadarbību ar politikas veidotājiem sankciju, īpatsvars no jautājumiem, kas tiek izskatīti centrālajā sankciju izpildes iestādē	90%	90%	0%

Finanšu izlūkošanas dienests

Personāls un personāla vadība

14

Personāls un personāla vadība

FID personāla politika ir balstīta atlases, atlīdzības, darba izpildes, apmācību un darba vides savstarpējā mijiedarbībā, un tās uzdevums ir atbalstīt iestādes stratēģisko mērķu sasniegšanu, piesaistot atbilstošas kvalifikācijas darbiniekus un ierēdņus, un veidojot darba vidi, kas veicina darbinieku profesionalitāti, attīstību un lojalitāti, balstoties uz iestādes pamatvērtībām. 2024. gada 1. janvārī FID bija aizpildītas 69 amata vietas, taču, pieaugot nodarbināto skaitam, gada noslēgumā FID bija 86 aizpildīta amata vieta. 2024. gadā septiņi FID darbinieki ir bijuši bērnu kopšanas atvaļinājumā. Paaugstinājumus amatā saņēmuši 23 darbinieki.

2024. gadā FID tika piešķirta jauna papildu funkcija un ar 2024. gada 1. aprīli FID kļuva par kompetento institūciju sankciju izpildes jautājumos. Lai sekmīgi pildītu jauno funkciju, atbilstoši FID veiktajai izpētei, tika piešķirtas 19 jaunas amata vietas, kurās ietilpst atsevišķas struktūrvienības vadītājs, sankciju jautājumu speciālisti, juristi, administratīvais personāls, informācijas tehnoloģiju uzturētāji. Līdz ar to, FID kopējais amata vietu skaits 2024. gadā pieauga līdz 91.

Nodarbināto skaits 2024. gadā pa mēnešiem

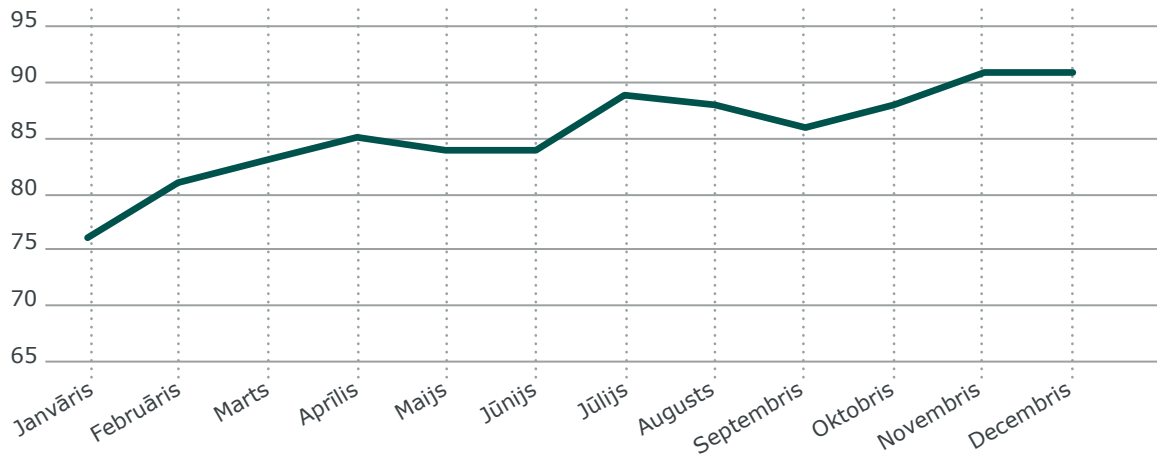

FID darbinieku vidējais vecums ir 37 gadi. FID strādā 64% sievietes un 36% vīrieši.

Darbinieku skaits pēc dzimumiem

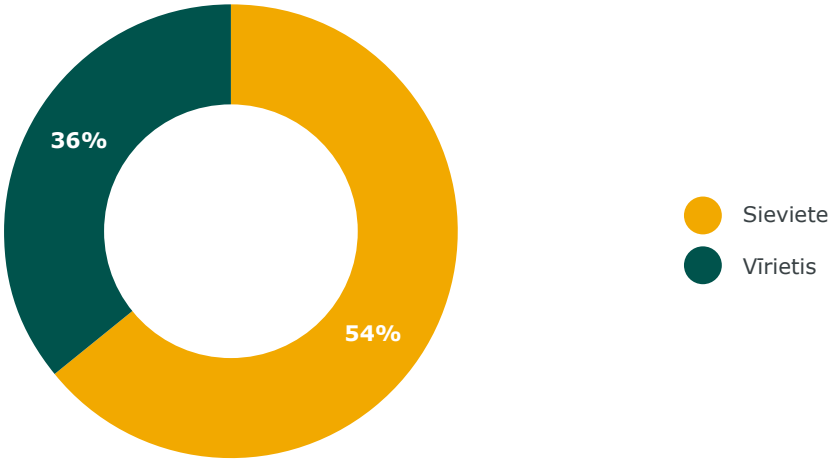

Darbinieku skaits pa vecuma grupām

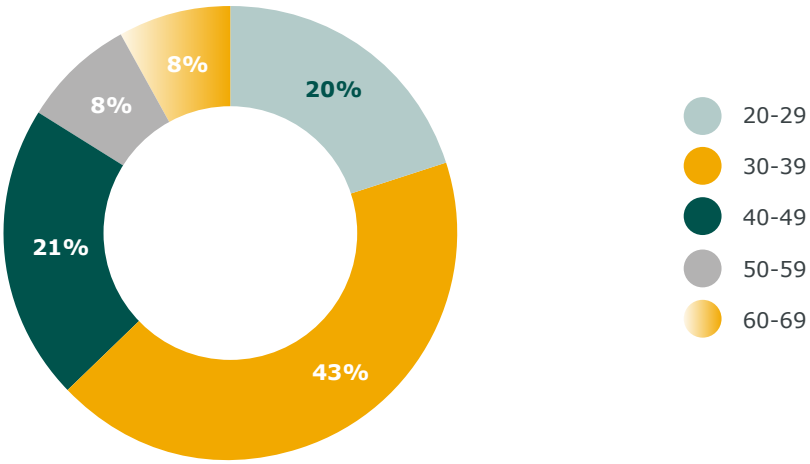

FID 98% no darbiniekiem ir ieguvuši vismaz vienu bakalaura grādu, no tiem 61% ir ieguvuši arī maģistra grādu un 2% ir ieguvuši doktora grādu, savukārt 2% darbinieku šobrīd studē kādā no bakalaura programmām un ir ceļā uz grāda iegūšanu, bet 2% darbinieku ir doktora grāda kandidāti. FID darbinieki pārsvarā ir ieguvuši augstāko izglītību tiesību zinātnē, finanšu un uzņēmējdarbības vadībā vai citās sociālajās zinātnēs.

Nodarbināto izglītības līmeņi

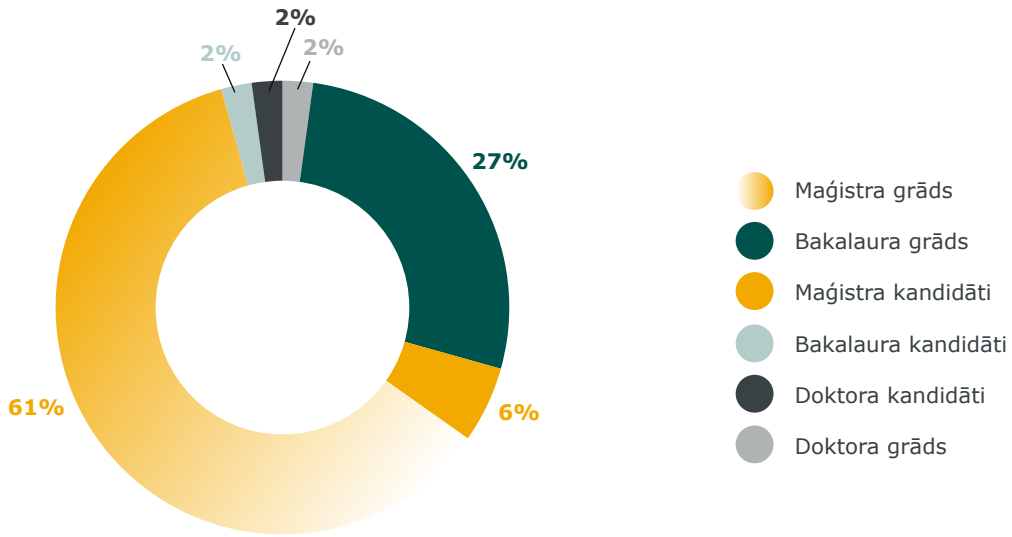

Lai nostiprinātu savas zināšanas un paaugstinātu kvalifikāciju NILL novēršanas jomā, FID darbinieki ir turpinājuši mācīties ne tikai sertificētu naudas atmazgāšanas apkarošanas speciālistu asociācijas (ACAMS) akreditētajā mācību programmā un kvalificēties sertificēta NILL novēršanas speciālista (CAMS) eksāmena kārtošanai, bet arī sertificēta globālo sankciju speciālista (CGSS), sertificēta kriptovalūtu finanšu noziegumu apkarošanas speciālista (CCAS) eksāmena kārtošanai. Tāpat FID darbinieki ir apmeklējuši dažādas vietējo un starptautisko sadarbības iestāžu organizētās mācības.

Darba vide

Lai veicinātu jauno ekspertu profesionālo un praktisko zināšanu pilnveidi, 2024. gadā FID aizsāka Praktikantu programmu. Tās ievaros augstskolu studenti iziet praksi FID, iegūstot pieredzi NILLTPF novēršanas un sankciju izpildes jomā. Kopumā FID uzņēma astoņus praktikantus, kuri studē dažādu jomu mācību programmās. Praktikanti pieredzi FID ir vērtējuši ar pozitīvām atsauksmēm un izcēluši, ka praksi FID ieteiktu tiem topošajiem ekspertiem, kuriem interesē tieši NILL novēršanas tēma. FID Praktikantu programma tiks turpināta arī 2025. gadā, vasarā izsludinot iespēju tai pieteikties.

Viena no FID stratēģiskajām prioritātēm 2023.-2027. gadam ir: "FID ir moderna un droša darba vieta, kas savā ikdienas darbā novērtē un ievēro vides, sociālos un pārvaldības (ESG) jautājumus. FID ir prognozējamas darba plūsmas un augsta iekšējo darba procesu efektivitāte". Lai sasniegtu šo prioritāti, kā vienu no mērķiem FID ir izvirzījis veicināt ilgtspējīgu risinājumu ieviešanu ikdienas procesos.

FID ir piedalījies "Ilgtspējas indekss" novērtējumā, kurā ieguva BRONZAS kategoriju. Iegūtais novērtējums ir rūpīga darba rezultāts un apliecina ieguldījumu ilgtspējas jautājumu veicināšanā un ilgtspējīgas prakses attīstīšanā iestādes funkcijās un procesos. Ilgtspējas indekss ir starptautiski atzīts stratēģiskās vadības instruments, kas izveidots 2010. gadā, lai sniegtu organizācijām no visas Latvijas iespēju objektīvi novērtēt to sniegumu piecos būtiskākajos ilgtspējas aspektos: stratēģija, darba vide, investīcijas vietējā kopienā, tirgus attiecības un vide. Tajā ik gadu piedalās vidēji 120 uzņēmumi, valsts un pašvaldību iestādes, kapitālsabiedrības, kuru sniegumu vērtē vairāk nekā 30 dažādu jomu eksperti. Papildus "Ilgtspējas indeksa" bronzas kategorijai, FID ir ieguvis Sabiedrības integrācijas fonda programmas "Ģimenei draudzīga darbavieta" titulu, kas ir vēl viens apliecinājums tam, ka FID ir moderna un uz izaugsmi vērsta darbavieta, kuras ilgtermiņa mērķi vērsti uz ilgtspējīgu attīstību un iekšējo procesu uzlabošanu, kā arī rūpēm par darbinieku labbūtību. FID ir viens no 205 darba devējiem, kuri ievēro vienu no ilgtspējīgas pieejas personālvadībā pamatelementiem, rūpējoties par motivējošu darba vidi ikvienam nodarbinātajam, kā arī par darbinieku profesionālās un privātās dzīves līdzsvaru.

Finanšu izlūkošanas dienests

Iekšējās kontroles sistēma, risku un informācijas drošības pārvaldība

15

Iekšējās kontroles sistēma, risku un informācijas drošības pārvaldība

FID iekšējās kontroles sistēma ir izveidota, pamatojoties uz visaptverošiem iekšējās kontroles sistēmas pamatelementiem: kontroles vidi, darba izpildes novērtējumu, risku vadību, kontroles aktivitātēm, uzraudzību, efektīvu informācijas apriti un savstarpēju komunikāciju.

Kontroles vide FID nodrošina darbības atbilstību pamatnostādnēm par FID funkcionālo neatkarību un autonomiju un arī ētikas kodeksam, veicinot darbinieku iesaistīšanos iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā. FID organizatoriskā struktūra skaidri nosaka atbildību, pilnvaras, pienākumu sadali un atskaitīšanās kārtību.

Iekšējās kontroles sistēma palīdz nodrošināt iestādes izvirzīto uzdevumu izpildi atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem un saskaņā ar NILLTPFNL un sankciju likumā, kā arī citu nacionālo un ES normatīvo aktu, un starptautisko standartu noteiktajām prasībām. FID pastāvīgi pilnveido procesus, ņemot vērā labākās prakses piemērus un citu izlūkošanas dienestu pieredzi. 2024.gadā, īstenojot FID iekšējā audita gada plānu, sniegti priekšlikumi FID iekšējās kontroles vides pilnveidei.

FID ir ieviesta un efektīvi uzturēta procesu vadība un uzraudzība, iestādes mērķu plānošana un to sasniegšana, risku vadība, krīzes komunikācijas vadība, ieinteresēto pušu, tai skaitā TAI apzināšana un to prasību iekļaušana iestādes darbības stratēģijā, kā arī darbinieku profesionalitāte, iesaiste un informētība par vadības lēmumiem. Būtiska FID vadības procesu sastāvdaļa ir risku vadība, kas sekmē FID mērķu sasniegšanu un efektīvu procesu un projektu pārvaldību. Risku vadība FID ir vērsta uz risku apzināšanu un samazināšanu līdz pieņemamam līmenim, potenciālo iespēju izmantošanu un labas pārvaldības principu ievērošanas veicināšanu.

Īpaša uzmanība FID darbībā tiek pievērsta informācijas un komunikāciju tehnoloģiju drošības pārvaldībai, kas ir viena no FID pastāvīgajām prioritātēm, lai FID informācijas un tehnoloģiskie resursi būtu aizsargāti pret ārējiem un iekšējiem drošības apdraudējumiem, kas var ietekmēt informācijas konfidencialitāti, integritāti un pieejamību, un vienlaikus nodrošinātu FID nepārtrauktu un kvalitatīvu darbību atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām funkcijām.

Finanšu izlūkošanas dienests

Finanšu izlūkošanas dienesta attīstība un plāni 2025. gadam

16

Finanšu izlūkošanas dienesta attīstība un plāni 2025. gadam

Ja 2022. gads bija pārmaiņu gads, 2023. gads – būtisko lēmumu gads, bet 2024. gads – jauno izaicinājumu gads, tad 2025. gadu FID plānojam kā stabilitātes un stratēģiskās attīstības gadu.

Mūsu mērķis būt par pasaules līmeņa iestādi, kas sargā Latviju un tās iedzīvotājus no finanšu noziegumiem, ir nemainīgs un FID turpinās pirms vairākiem gadiem noteikto stratēģisko kursu un nodrošinās, ka veiktās izmaiņas ir ilgtspējīgas un efektīvas. 2025. gadā, saņemot jauno MONEYVAL novērtējumu, FID saņems arī konkrētas rekomendācijas, kuras dažādām iestādēm, gan kopā, gan katrai atsevišķi, būs jāizvērtē un jāievieš savās stratēģijās un darba plānos. Šī procesa rezultātā visi kopā spēsim uzlabot Latvijas finanšu sektora drošumu un stabilitāti, stiprinot mūsu pozīcijas starptautiskajā mērogā.

FID noteiktās stratēģiskās prioritātes periodam līdz 2027. gada beigām, kuru īstenošanai tiek koncentrēti FID resursi, ir:

- Veicināt efektīvu un lietderīgu finanšu izlūkdatu izmantošanu cīņai ar NILLTPF, regulāri novērtējot vietējos un ārvalstu riskus, tos prioritizējot un vadot efektīvu NILLTPF novēršanu un apkarošanu.
- Vadīt inovatīvu un proaktīvu starpiestāžu un privātā sektora sadarbību nacionālā un starptautiskā līmenī, lai efektīvāk atklātu, novērstu un apkarotu finanšu noziegumus.
- Veicināt izpratni par NILLTPF un finanšu noziegumu apkarošanu un tās nozīmi.
- Nodrošināt to, ka Latvija saglabā un uzlabo augstu atbilstību starptautiskajiem NILLTPF novēršanas standartiem, kas stiprina valsts reputāciju un starptautisko konkurētspēju.
- FID ir moderna un droša darba vieta, kas savā ikdienas darbā novērtē un ievēro vides, sociālos un pārvaldības (ESG) jautājumus. FID ir prognozējamas darba plūsmas un augsta iekšējo darba procesu efektivitāte.
- Nodrošināt sankciju izpildi atbilstoši to mērķiem, stiprinot nacionālo un starptautisko drošību.

2025. gada svarīgākie prioritārie virzieni:

1. Turpināt MONEYVAL 6. kārtas novērtējuma koordināciju ar tās sekmīgu noslēgšanos, nodrošinot sabiedrības informēšanu par tās rezultātiem.
2. Uzsākt NRA par 2023.-2025.gadu izstrādi.
3. Turpināt attīstīt FID spēju izmantot jaunākos tehnoloģiju risinājumus un kāpināt iestādes analītisko risinājumu kapacitāti, lai paātrinātu un pilnveidotu izlūkdatu analīzes procesu, nodrošinātu izlūkdatu ticamību un datu apstrādes drošumu.

Finanšu izlūkošanas dienests

Saīsinājumi

17

Saīsinājumi

ACAMS	Sertificētu naudas atmazgāšanas apkarošanas speciālistu asociācija
ADZ	Ziņojums par aizdomīgu darbību vai darbībām
AML	(Anti Money Laundering) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana
AMLIH	AML Inovāciju centrs
BUJ	Biežāk uzdotie jautājumi
CAMS	Sertificēta NILL novērošanas speciālista kvalifikācija
CGSS	Sertificēta globālo sankciju speciālista kvalifikācija
CCAS	Sertificēta kriptovalūtu finanšu noziegumu apkarošanas speciālista kvalifikācija
EFIPPP	Eiropola finanšu izlūkošanas publiskā un privātā sadarbība
Egmont grupa	Starptautiska finanšu izlūkošanas vienību organizācija
EK	Eiropas Komisija
ENAP	Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvalde
EPPO	Eiropas prokuratūra
ES	Eiropas Savienība
ESG	(Environmental, Social & Governance) Vides, sociālais aspekts un pārvaldība
EEZ	Eiropas ekonomikas zona
FATF	Finanšu darījumu darba grupa
FCDO	Apvienotās Karalistes Ārlietu, Sadraudzības un attīstības birojs
FID	Finanšu izlūkošanas dienests
FID Vispārējais saskaņojums	Lēmums "Par atļauto maksājumu noteikšanu"
FP	Fiziska persona
JP	Juridiska persona
KN	Kombinētā nomenklatūra
KNAB	Korupcijas novērošanas un apkarošanas birojs

MK	Ministru kabinets
MONEYVAL	Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komiteja
NILL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija
NILLTF	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšana
NILLTPF	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšana
NILLTPFNL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
NRA 2023	Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2023. gadu
NVO	Nevalstiska organizācija
OFAC	ASV Valsts kases Ārvalstu aktīvu kontroles birojs
OFSI	Lielbritānijas finanšu sankciju īstenošanas birojs
ONAP	Organizētās noziedzības apkarošanas pārvalde
ONSSNAP	Organizētās noziedzības smago un sērijveida noziegumu apkarošanas pārvalde
OpCen	Operacionālās darbības centrs
PF	Proliferācijas finansēšana
RUSI	Lielbritānijas Karaliskais apvienoto dienestu institūts
Sankciju likums	Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums
SKG	Sadarbības koordinācijas grupa
TAI	Tiesībaizsardzības iestādes
TF	Terorisma finansēšana
UKI	Uzraudzības un kontroles institūcijas
UNODC	Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas birojs
VDD	Valsts drošības dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VID MP	Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvalde
VID NMPP	Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvalde
VP	Valsts policija

Finanšu izlūkošanas dienests

Pielikumi

18

Finansējums un tā izlietojums

Nr.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā [1]	faktiskā izpilde
	FID kopā			
1	**Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)**	**5 735 387**	**7 902 052**	**7 418 005**
1.1.	dotācijas	5 609 109	7 837 183	7 355 636
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	2 500	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	11 654	11 654
1.4.	transferti	126 278	50 715	50 715
2	**Izdevumi (kopā)**	**5 693 783**	**7 993 782**	**7 439 791**
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	4 750 632	6 945 863	6 609 625
2.1.1.	kārtējie izdevumi	4 745 699	6 937 863	6 602 794
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	4 933	8 000	6 831
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	943 151	1 047 919	830 166
	43.00.00 "FID darbība"			
1	**Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)**	**4 784 770**	**7 086 000**	**6 753 550**
1.1.	dotācijas	4 658 492	7 032 785	6 702 835
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	2 500	0
1.4.	transferti	126 278	50 715	50 715
2	**Izdevumi (kopā)**	**4 740 167**	**7 180 685**	**6 782 501**
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	4 604 129	6 777 416	6 483 938
2.1.1.	kārtējie izdevumi	4 599 196	6 769 416	6 477 107
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	4 933	8 000	6 831
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	136 038	403 269	298 563

[1] Ņemot vērā apropriācijas izmaiņas.

Nr.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā [1]	faktiskā izpilde
70.19.00 "ES pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" projektu un pasākumu īstenošana"				
1	**Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)**	**0**	**0**	**0**
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
2	**Izdevumi (kopā)**	**2 999**	**4 496**	**2 000**
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	2 999	4 496	2 000
2.1.1.	kārtējie izdevumi	2 999	4 496	2 000
70.23.00 "Izdevumi citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai"				
1	**Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)**	**0**	**12 121**	**11 654**
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	11 654	11 654
2	**Izdevumi (kopā)**	**0**	**4 670**	**2 489**
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	4 670	2 489
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	4 670	2 489
71.00.00 "Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansēto programmu, projektu un pasākumu īstenošana"				
1	**Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)**	**96 982**	**37 021**	**32 965**
1.1.	dotācijas	96 982	37 021	32 965
2	**Izdevumi (kopā)**	**96 982**	**37 021**	**32 965**
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	96 982	37 021	32 965
2.1.1.	kārtējie izdevumi	96 982	37 021	32 965
74.00.00 "Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) projektu un pasākumu īstenošana"				
1	**Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)**	**853 635**	**766 910**	**619 836**
1.1.	dotācijas	853 635	766 910	619 836
2	**Izdevumi (kopā)**	**853 635**	**766 910**	**619 836**
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	46 522	122 260	88 233
2.1.1.	kārtējie izdevumi	46 522	122 260	88 233
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	807 113	644 650	531 603

[1] Ņemot vērā apropriācijas izmaiņas.

NILL shēmas piemēri

Lieta Nr. 1: Narkotiku realizācija un NILL

Organizēta grupa, kas darbojās arī ārpus Latvijas teritorijas, izveidoja fiktīvu nekustamo īpašumu izīrēšanas shēmu, izmantojot to kā aizsegu narkotiku realizācijas rezultātā iegūtu līdzekļu legalizēšanai.

Ilgstošā laika periodā juridisku un fizisku personu kontos tika identificētas ievērojamas skaidras naudas iemaksas. Skaidrā naudā iemaksātie līdzekļi tika sajaukti ar legāliem ienākumiem, veicot naudas līdzekļu strukturēšanu, tādējādi maskējot līdzekļu noziedzīgo izcelsmi. Shēmā tika konstatēti maksājumi organizētās noziedzīgās grupas ietvaros, tostarp fiktīvas saimnieciskās darbības veidā.

Tālāk līdzekļi tika integrēti nekustamajā īpašumā, transportlīdzekļu iegādē, kā arī izmantoti ikdienas norēķiniem.

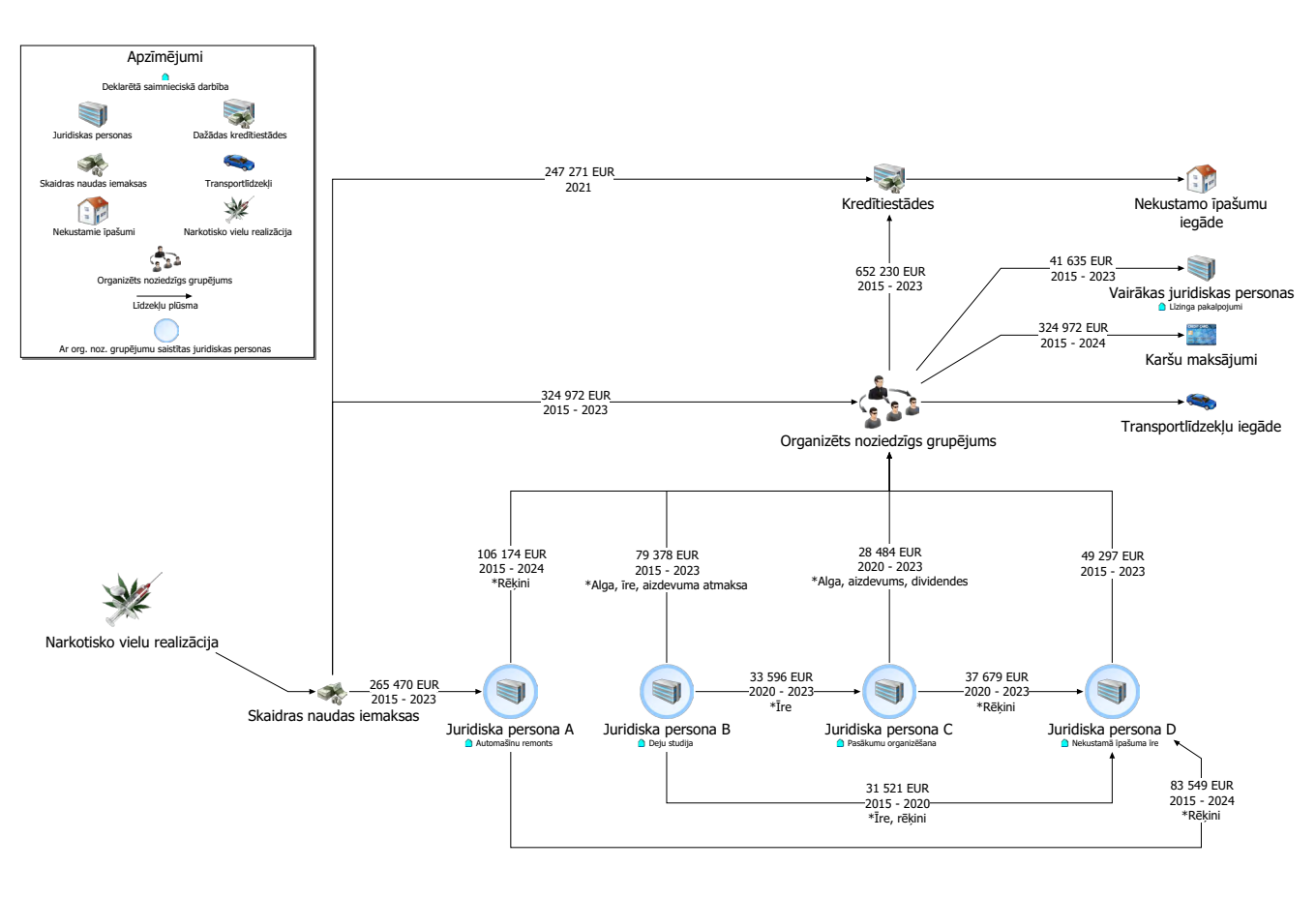

Lieta Nr. 2: Vides noziegumi un NILL

Fiziskas personas, izmantojot juridisku personu kontus Latvijas kredītiestādēs, legalizēja noziedzīga nodarījuma – zemes, mežu un ūdeņu piesārņošanas un piegružošanas – rezultātā iegūtus līdzekļus, tos ieguldot kustamā un nekustamā īpašumā.

FID rīcībā bija informācija par aizdomīgiem skaidras naudas iemaksas darījumiem, kā arī nekustamā īpašuma un kustamās mantas aizdomīgiem iegādes darījumiem, kas norādīja uz NILL izvietošanas, strukturēšanas un integrācijas stadijām. Saistīto personu konti tika izmantoti, lai maskētu līdzekļu noziedzīgo izcelsmi, tādējādi legalizējot noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūtus līdzekļus.

Tika identificētas skaidras naudas iemaksas lielā apmērā, kas netika deklarētas un izmantotas saimnieciskajā darbībā (algu izmaksām, degvielas iegādei). Tāpat tika identificēts, ka par pretlikumīgi izvestiem un uzglabātiem būvgružiem norēķini veikti skaidrā naudā.

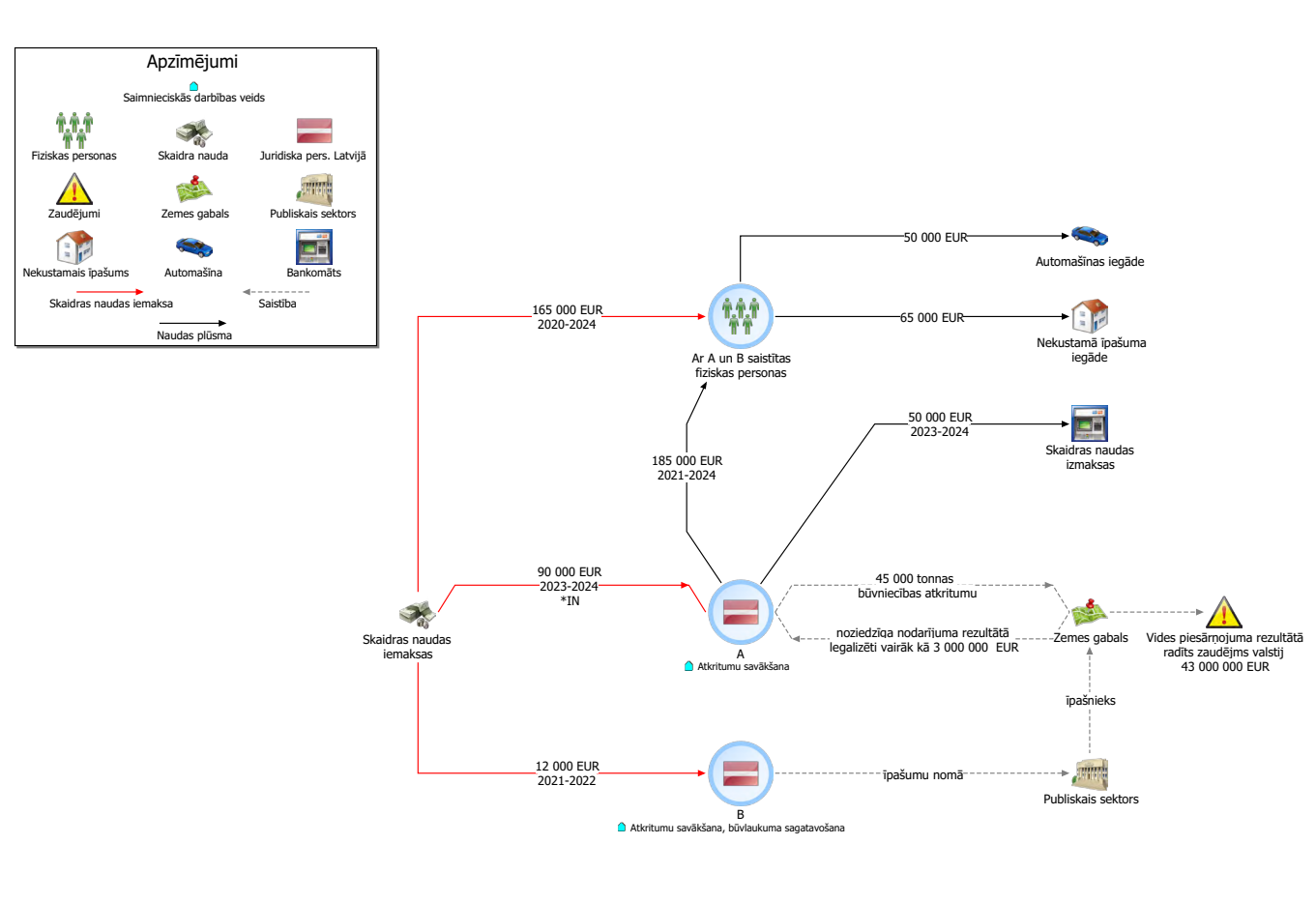

Lieta Nr. 3: Izvairīšanās no nodokļu nomaksas un NILL

Vairāku gadu garumā Latvijā reģistrētas juridiskās personas veica maksājumus par fiktīviem darījumiem juridiskajām personām, kas reģistrētas citās ES dalībvalstīs. Pēc tam šīs citās ES dalībvalstīs reģistrētās juridiskās personas veica maksājumus par fiktīviem darījumiem savā starpā, kā arī vēl citām juridiskajām personām, kas reģistrētas gan Latvijā, gan citās ES dalībvalstīs. Tādējādi sākotnējos maksājumus veikušās Latvijā reģistrētās juridiskās personas veica nosacītu peļņas sadali (ar saimniecisko darbību nesaistītu izdevumu rezultātā), izvairoties no uzņēmumu ienākuma nodokļa nomaksas, kā arī faktiski nenotikušo darījumu aizsegā tika legalizēti valsts budžetā neiemaksātie līdzekļi.

Veicot maksājumus par fiktīvajiem darījumiem, noziedzīgi iegūtie līdzekļi tika strukturēti, attālinot tos no sākotnējā izcelsmes avota, tādējādi maskējot līdzekļu noziedzīgo izcelsmi, kā arī pēcāk, cita starpā, uz fiktīvu darījumu pamata (par faktiski nesniegtiem pakalpojumiem vai nepiegādātām precēm) pārvesti citām Latvijā reģistrētām juridiskajām personām, atgriežot bezskaidrās naudas līdzekļus Latvijas finanšu sistēmā.

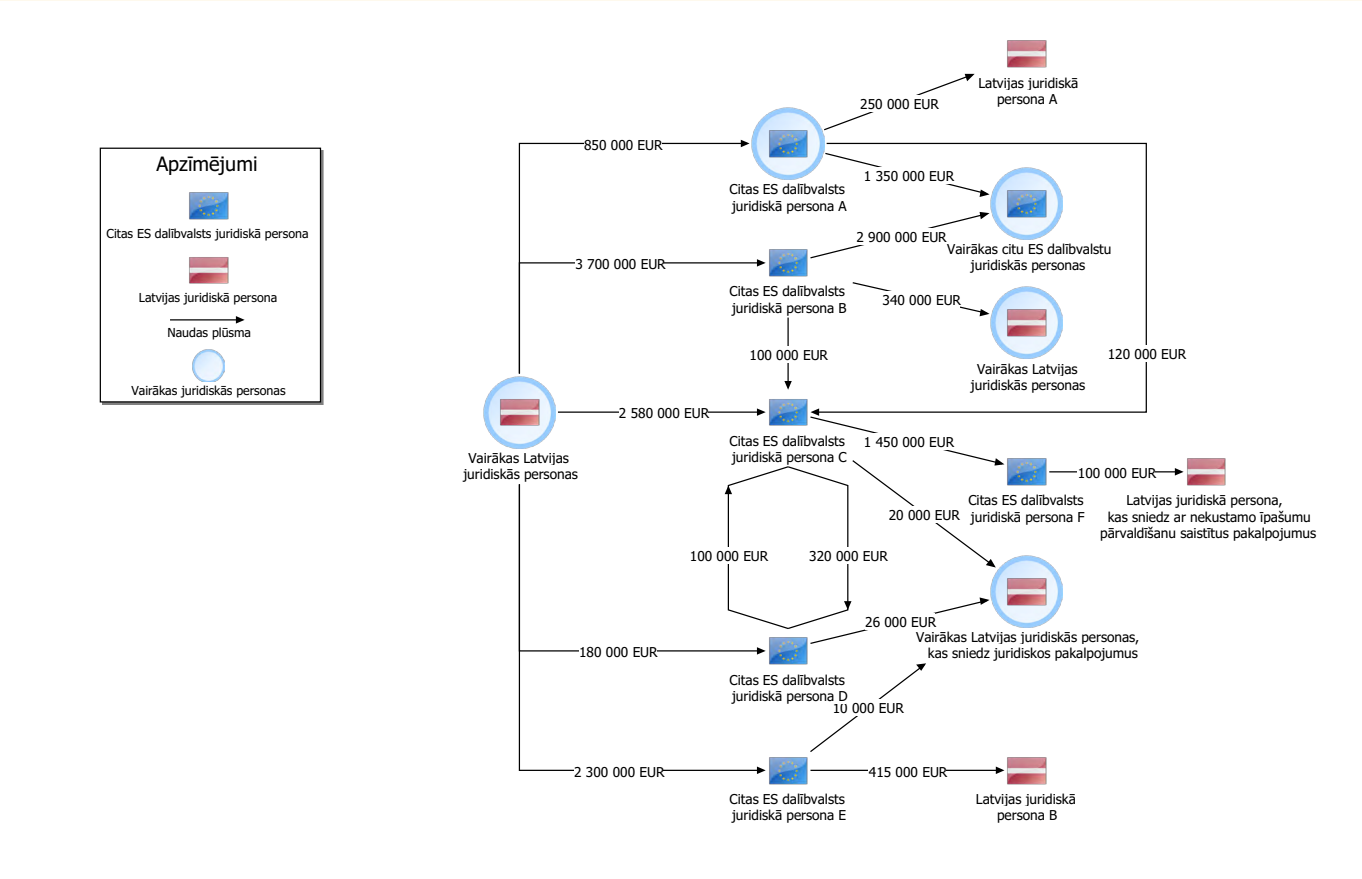

Finanšu izlūkošanas
dienests

FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTS
Vaļņu iela 28, Rīga, LV-1050

Tālrunis: (+371) 67044430
E-pasts: pasts@fid.gov.lv
www.fid.gov.lv